

PAROLE

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen jäsenlehti

Syyskuu 2024 • nro 3 (359) • 93. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Sisällys

Pääkirjoitus: Vetäjä vaihtuu.....	3
Hieno Jääkäripäivä Huittisissa	4
Huittisista lähti kuusi miestä jääkäriksi – yhdestä tuli kalterijääkäri	6
Helsinki-Uusimaa osaston kevätretki	8
Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen syyskokous.....	13
Teikarin viimeinen veteraani mukana taistelun 80-vuotismuistojuhlissa	14
Pohjois-pohjalaiset ja kainuulaiset Hallan Ukon ja jääkäreiden jäljillä	16
Suomalaiset perinteiseen tapaan mukana Saksan jalkaväkipäivillä Hammelburgissa.....	20
Kolumni: Jukka Knuuti.....	23
Finnentagin huippuhetki oli jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhla helmikuussa 2015	24
Osastojen yhteyshenkilöt.....	27
Ruben Lagusta muisteltiin Hämeenkoskella mahtavan peruskalliomuistomerkin äärellä	28
Jääkärinäyttely Latvian Valmieraan Pasi-panssareiden tehdaskaupunkiin.....	33
Kevätmatka Saksaan jääkärihautojen jäljille	34
Väinö Valve sadan vuoden takainen kuva päätyi parikkalalaisen omakotitalon vintille	36
Jääkärikenraalimajuri Väinö Vainio (1892–1989)	38
Ketä olivat Haasen sisarukset Anna ja Paula.....	42
Majurit matkalla – Pohjanmaalta ja länsirannikolta löytyy monen sodan muistomerkkejä	44
Mihin Aarne Sihvo unohtui?	47
Kirjeitä toimitukselle	48
Kirjallisuutta	50

Syksyllä 2023 paljastettiin Huittisissa jääkärimuistomerkki. Sen on suunnitellut ja toteuttanut Veli-Pekka Bäckman. Muistomerkkihankkeen alullepanija oli Huittisten sankarivainajien muistomerkkiyhdistys. Muistomerkissä on kuuden Huittisista lähteneen jääkärin nimet. Heistä tunnetuin on jääkärikapteeni Lauri Leppänen, tunnettu kuvanveistäjä. Hänen käsialaansa on mm Vaasan Jääkäripatsas sekä Hohenlockstedtin jääkärimuistomerkki.

Vetäjä vaihtuu

Kun jäin eläkkeelle keväällä 2008, sanoin Henrik Laguk-selle, perinneyhdistyksen silloiselle Helsinki-Uusimaa osaston puheenjohtajalle, että voisin ryhtyä Parolen päätoimittajaksi. Pekka Ruusukallio oli lopettamassa hom-maa 14 vuoden työrupeaman jälkeen. Sehän on hyvä, sanoi Henrik. Oli tarkoitus kysyä Sinua.

Siitä se alkoi, 16 vuotta ja 65 Parolen numeroa sitten. Olin jäänyt eläkkeelle puolustusministeriön virkamiehenä, mutta olin toiminut aikaisemmin 21 vuotta sanomaleh-den toimittajana, viimeksi Uuden Suomen toimituspääl-likköinä.

Sain aloittaa Parolessa todella puhtaalta pöydältä. Edeltäjältäni en saanut ensimmäistäkään ohjetta saatikka aineistoa tai tietoa tärkeistä yhteyshenkilöistä. Perinneyh-distyksen puheenjohtaja Asko Kilpinen sanoi toivovansa kahta asiaa: värillistä kansilehteä ja voimakkaasti kantaa ottavaa pääkirjoitusta.

Toivomus pääkirjoituksesta oli helppo toteuttaa; olin-han kirjoittanut runsaasti pääkirjoituksia mm. Helsingin Sanomiin ja Uuteen Suomeen. Ovatko Parolen pääkir-joitukset olleet tarpeeksi kantaa ottavia, jää lukijoiden arvioitavaksi.

Kansikuva olikin toinen juttu. Lehteä pitkään taittanut komentaja evp. Kari Merilä sanoi torjuneensa Kilpisen toivomuksen, sillä kunnollisen kansikuvan löytäminen oli vaikeaa. Se johtui lehden sisällöstä. Tapahtumista kertovien juttujen kuvissa oli yleensä neljä aihetta: joku pitää puhetta, lippuseremonia, seppeleenlasku tai yleis-öä istumassa katsomossa. Ei niistä kovin montaa kantta synny. Useasti olen todennut Merilän olleen oikeassa. Mutta sisällön monipuolistaminen on helpottanut työtä. Lisäksi onnistuin keräämään muutaman hovikuvaajan ryhmän. Ja kännykät ovat tässäkin muuttanut maailmaa. Aika monta viime vuosien Parolen kansikuvaa on otettu kännykkäkameralla.

Kirjapainotekniikan kehityskin vaikutti Parolen ulkonä-köön. Väripainatuksen hinta laski, niin että voitiin kannen lisäksi aluksi painaa neljä värisivua ja pian oli koko lehti nelivärinen.

Parolen päätoimittaja on tehtävässään omillaan. Toki joskus perinneyhdistys nimitti toimitusneuvoston, joka tosin ei kokoontunut kertaakaan. Vakituksimpia tuki-miehiä ovat olleet kolme valokuvaajaa, Paavo Mikkonen Kymenlaaksosta, Jorma Ignatius Imatralta sekä Raimo Latvala Vaasasta.

Koko homma perustuu talkootyöhön. Kirjoitus- ja ku-vapalkkiot eivät ole mahdollisia, kun toimitusbudjetti on ollut nolla euroa, mihin on sisältynyt myös päätoimittajan palkka. Mutta aina on vain ilmaantunut henkilöitä, joille jääkäriaatteen esillä pitäminen on niin tärkeää, että he suostuvat ilmaiseen talkootyöhön. Heistä haluan erityisesti mainita Pasi Puljun Rovaniemeltä. Hänen kirja-arvioitaan on ollut Parolen jokaisessa numerossa viimeisen 13 vuo-den ajan.

Pitkäaikaisiin Parolen tekijöihin kuuluu myös Kirs-i Rasinen, joka on hoitanut lehden taittamisen viimeisen yhdeksän vuoden ajan. Hänen kärsivällisyytensä on ollut korvaamatonta, kun avustajien on ollut vaikea noudattaa aikatauluja. Hänen työnsä on saanut myös ulkopuolista tunnustusta.

Kiitettävien joukkoon kuuluu myös Parolen lukijakunta, jonka antama palaute on ollut tärkeää, sillä onhan Parole perinneyhdistyksen jäsenlehti.

Parolen numerosta 4/2024 alkaen päätoimittajan nimi on Mikko Ilkko. Nimi saattaa olla monelle tuttu, sillä hän on pitkäaikainen Ruotuväen päätoimittaja, taattu maan-puolustusaatteen mies. Kokonaan en Parolea jätä, sillä hoitelen vastaisuudessakin esim. lehden kirjallisuusosiota.

Jukka Knuuti

Hieno Jääkäripäivä Huittisissa

Huittisissa vietettiin 8. kesäkuuta Jääkäripäivää ja pidettiin pienimuotoinen jääkäriseminaari. Ohjelmassa oli kunnianosoitus Huittisten uudella hienolla jääkärimuistomerkillä, tutustuminen huittislaisen jääkärikapteeni Lauri Leppäsen töihin niin sankarihaudoilla, vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkillä kuin kirkon vieressä olevassa kaupunginmuuseossa. Jääkäriseminaarissa kuultiin muistomerkkiin ikuistettujen kauden jääkärien tarina sekä kaupunginjohtajan tervehdys. Onnistuneen jääkäripäivän ohjelmaan osallistui kaikkiaan viitisenkymmentä jääkäriperinteen vaalijaa.

Ohjelma alkoi seppeleenlaskulla jääkärimuistomerkillä. Huittislaiset voivat olla ylpeitä graniittisesta muistomerkistä, joka paljastettiin viime syksynä. Siinä on jääkäristin ja jääkärihahmon lisäksi kuuden Huittisista lähteneen jääkärien nimet.

Seppeleen laskemisen jälkeen Timo Kouttu kertoi, kuinka muistomerkkin pystyttämiseen saadut varat oli koottu ja arvokas monumentti saatu aikaan. Iltapäivällä myöhemmin saimme kaupungintalolla vielä nähdä videon, kuinka harmaa graniittimöykky jalostui muistomerkiksi.

Muistomerkiltä oli helppo siirtyä seuraavaan kohteeseen, vieressä olevalla Huittisten kirkolle. Oppaana toiminut Ilkka Vuorisalo kertoi kirkon historiasta. Alkukesän ainoa sade osui tietenkin hautuumaakierokselle. Sankarihaudalla kaatuneiden muistomerkki on Huittisten oman pojan, jääkärikapteeni Lauri Leppäsen käsialaa. Hänen toinen työnsä, vapaussodan toisen osapuolen, vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki on lähellä sankarihautaa.

Jääkärimuistomerkki on saanut seppeleensä. Kuva Jukka Knuuti

Kuva vasemmalla: Seppeleenlasku Jääkärimuistomerkillä. Tehtävää hoitamassa vasemmalta Juhani Norri Huittisten sotaveteraanien puheenjohtaja, Hannu Kyrövaara JP27:n Satakunnan puheenjohtaja sekä JP27:n Perinneyhdistys ry toiminnanjohtaja Pertti Ruotsalainen.

Kuva alla: Kirkkopuiston vieressä sijaitsevan kaupunginmuseon kolmas kerros on pyhitetty Huittisten pojan, jääkärikapteeni, kuvanveistäjä Lauri Leppäsen töille.

Enemmän Leppäsen kuvanveistoa näimme mahtavassa graniittipaasista rakennetussa kaupunginmuseossa, joka kolmas kerros on varattu Leppäsen teoksille.

Kaupungintalolla alkoi keittolounaan jälkeen seminaari, jonka aluksi kaupunginjohtaja Viveka Lanne toivotti meidät tervetulleiksi Huittisiin.

Seminaariosan aloitti kansanedustaja, filosofian tohtori Teemu Keskinen. Hänen kielenkäyttönsä oli odotetun värikästä, mutta positiivinen yllätys oli hänen paneutumisensa jääkäriteemaan. Hän kertoi kirjoittavansa parhaillaan jääkärikapteeni, kuvanveistäjä Lauri Leppäsen elämäkertaa. Hän sanoi suomalaisten olleen 1800-luvun lopussa uskollisista uskollisimpia tsaarin alamaisia. Mutta kenraalikuvernööri Bobrikovin suomalaisuuden sortotoimet käänsivät suomalaisten päät. Hän näki jääkäri liikkeen takana niin Bobrikovin ampuneen Eugen Schaumanin kuin

Sarajevossa Itävalta-Unkari kruununperillisen ampuneen Gavrilo Principin.

Väliaikakahvien jälkeen saimme vielä kuulla laulua.

Huittisista lähteneiden kuuden jääkärin tarinan kertoi perusteellisesti dosentti Risto Lauhanen. Ja olihan lisäksi vielä yksi kalterijääkärikin. Huittisten jääkäreistä tunnetuin on kuvanveistäjä Lauri Leppäsen. Komeimman sotilasuraan jääkärieversti Yrjö Takkula. Lauhasen mukaan hänet olisi pitänyt ylentää kenraaliksi, koska kaksi hänen edeltäjäänsä 4. divisioonan komentajaa olivat saaneet leijonat kaulaansa. Saimme viettää päivän jääkäriperinteeseen monipuolisesti perehdyttäneen päivän, mistä parhaat kiitokset Satakunnan jääkäriperinteen vaalijoille sekä Huittisten sankarivainajien muistomerkkiyhdistykselle.

TEKSTI: Jukka Knuuti

Lauri Leppäsen näyttely lähtee Hohenlockstedtiin

Ensi vuoden Finnentag'in juhla-lisuuksiin Hohenlockstedtissa on määrä tulla jääkäritaiteilija Lauri Leppäsen näyttelyn avaaminen. Huittisten kaupunginmuseon ylin kerros käsittää näyttelyn Leppäsen teoksista. Pertti Ruotsalainen keskusteli hankkeen toteuttamisesta museon intendentin kanssa. Leppäsen työt ovat enemmän tehty kipsistä, joten niiden kuljetus on hankalaa. Siksi jouduttaneen käyttämään myös töiden valokuvia. Finnentag'in yhteydessä Hohenlockstedtin museossa on viime vuosina jääkäreihin liittyvä vaihtuva näyttely. Tänä vuonna se oli teemalla Jääkärihistoriaa Filatelian keinoin. Näyttelyn filatelia oli Ari Laitisen käsialaa. Vuosi sitten näyttelyn teemana olivat suomalaiset sotilaskodit. Nekin ovat sikäli jääkäriperinnettä, että jääkärit toivat niiden mallin mukanaan.

Huittisista lähti kuusi miestä jääkäriksi

Yhdestä tuli kalterijääkäri

Risto Lauhanen esitteli seikkaperäisesti Huittisten jääkärit. Heitä oli kuusi ja heidän nimensä ovat viime syksynä paljastetussa jääkärimuistomerkin. Lisäksi Huittisissa oli yksi kalterijääkäri.

Huittisten kuudesta jääkäristä on ylivoimaisesti tunnetuin jääkärikapteeni Lauri Leppänen (1895–1977). Jääkäriaikana hän osallistui koulutuksen jälkeen Missejoen, Riianlahden ja Aajoen taisteluihin. Hän palasi Suomeen varaväpelin arvoisena ja osallistui vapaussotaan joukkueenjohtajana, mm. Raudun taistelussa. Talvi- ja jatkosodan ajan hän oli toimistoupseerina Pääesikunnan topografikunnassa.

Leppänen oli varsin tuottelias kuvanveistäjänä. Hänen jääkäriperinnetilanteessa parhaiten tunnettu työnsä on 1958 paljastettu Vaasan Jääkäripatsas. Esitelmää seuranneessa keskustelussa tiedettiin kertoa, että patsaan mallina oli ollut Ähtärin kirjakauppias Heikki Honkaniemi. Hän oli löytynyt malliksi, koska Leppänen johti eräässä vaiheessa Ähtärin suojeluskuntaa.

Hänen käsialaansa on myös Hohenlockstedtin 1939 paljastettu Jääkärimuistomerkki, joille vuosittain Finnentag'in juhlallisuuksissa laskeetaan perikymmentä seppelettä. Niin ikään Lapuan jääkärimuistomerkki on Leppäsen käsialaa.

Leppänen on tehnyt myös sankari-patsaat Huittisten, Huhtamon, Iitin, Ruoveden, Kurikan, Sammatin ja Sysmän sankarihautuumailla.

Huittisten hautuumaalla on myös Leppäsen käsialaa oleva vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki.

Muita tunnettuja hänen veistämiään patsaita Eino Leinon patsas Helsingin Esplanadilla sekä Minna Cantin patsas Tampereen Hämeenpuis-

tossa. Seinäjoen Mannerheim-patsas on Leppäsen käsialaa ja Huittisten museossa on myös kipsinen luonnos Mannerheimin ratsastajapatsaasta.

Kaksi Leppästä ja kaksi Takkulaa

Huittisista lähti jääkäriksi kaksi Leppästä. Arvo Leppänen (1890–1957) eteni jääkärimajuriksi. Hän tuli kou-

lutukseen 13.10.1915 ja osallistui Missejoen ja Riianlahden taisteluihin. Merkittävä oli hänen osallistumisensa Suomalaisen sotilaskäsikirjan tekemiseen. Vaasaan hän palasi jääkäreiden pääjoukon mukana Hilfsgruppenführerinä. Vapaussodassa hän oli joukkueenjohtajana Tampereen ja Viipurin taisteluissa.

Huittisissa saa tietoa jääkäreistä komeasta infotaulusta Kirkkopuistossa. Kuva Jukka Knuuti

Talvisodassa Leppänen toimi II/JR33:n sekä II/JR26 komentajana. Jatkosodassa oli koulutustarkastaja sekä II/JR57:n ja I/JR36 komentaja.

Sotien jälkeen Leppänen oli Suomalainen Puu Oy:n palveluksessa.

Huittisten jääkäreistä on kaksi Takkulaa, Karl ja Yrjö. Takkula. Jääkärikapteeni Karl Takkula (1870–1944) oli 1916 Saksaan lähtiessään filosofian maisteri. Hän oli Takkulan tilanhoitaja Huittisissa 1895–1903 sekä virkailija KOP:ssa ja Kalevassa

Jääkärinä hän osallistui Missejoen taisteluihin. Sittemmin Takkula palveli täydennysjoukossa sekä Berliinin Suomen toimistossa. Ylennettiin Gruppenführeriksi,

Takkula palasi Vaasaan viikkoa ennen pääjoukkoa 18.2.1918. Vapaussodassa hän oli komppanianpäällikkö ja va. komentaja Kristiinan pataljoonassa. Osallistui taisteluihin Lavian, Suodenniemen, Mouhijärven, Karhun, Epilän, Tampereen ja Lempäälän taisteluissa.

Vapaussodan jälkeen hän toimi liikemiehenä ja keskusosuuskunta Laborilla ja Labor-lehden toimittajana.

Takkulasta olisi pitänyt tulla kenraali

Huittisten jääkäreistä teki komeimman sotilasuran jääkärieversti Yrjö Takkula (1899–1962). Lockstedtissa hän sai pioneeri- ja tykistökoulutuk-

sen. Takkula osallistui Missejoen, Riianlahden, Schmardenin ja Aajoen taisteluihin. Schmardenissa hän haavoittui. Ylennettiin Hilfsgruppenführeriksi.

Vapaussodassa Takkula palveli Jääkäritykistössä, oli päällikkönä, eversti Wilkmanin räjäytyskomentuskunnassa ja osallistui Tampereen ja Viipurin taisteluihin

Yrjö Takkula jäi puolustusvoimiin ja toimi mm. KTR 1 patterin päällikkönä, AUK:n johtajana, patteriston komentajana KTR 2:ssa ja oli KTR 3 komentaja. Kävi Sotakorkeakoulun Suomessa 1923–25 ja sotakorkeakoulun Ranskassa 1930–32.

Talvisodassa hän oli II AK esikuntapäällikkö. Sodan jälkeen 3. D:n komentaja, Salpausselän sotilasläänin komentaja. Hän oli myös Tasavallan presidentin adjutantti 1941.

Jatkosodassa Takkula oli II AK:n (Maaselän ryhmä) esikuntapäällikkö, 4. D:n komentaja Maaselän kannaksella 1942–43 sekä Laatokan Rannikkoprikaatin komentaja 1943–44

Erosi 1945 palveluksesta ja siirtyi liike-elämään.

Lauhanen pohti esitelmässään, eikö Takkula olisi kuulunut ylentää 4. D:n komentajan tehtävien takia jääkärikenraalimajuriksi, kuten edeltäjänsä Kaarlo Viljanen ja seuraajansa Pietari Autti.

Jääkärivääpeli Paavo Tassari (1889–1962) oli Saksaan lähtiessään 1915

kauppakoulun käynyt, kauppaedustaja. Osallistui Missejoen ja Riianlahden taisteluihin. Libaussa hän toimi Vimppeli-lehden toimittajana.

Vapaussodassa Tassari oli esikuntavääpeli 2. Jääkärirykmentissä, oli ja joukkueenjohtajana, mm. Viipurin taistelussa. Vapaussodan jälkeen mm. koulutusaliupseeri sekä Pusulan suojeluskunnan paikallispäällikkö, työmies.

Kuudes nimi jääkärimuistomerkinä on Martti Koskinen (1891–1948). Torikauppiaana toiminut Koskinen tuli Lockstedtiin lokakuussa 1915. Sotilasura ei urjennut, sillä Koskinen joutui Altonan työosastoon. Suomeen palattuaan muutti muutti Maarianhaminaan, jonne haudattu ja huittislaiset hautaa kunnostaneet.

Lauhasen esityksessä oli vielä seitsemäs henkilö, Lauri Jooseppi Jokinen (1895–1961). Hän oli aktivisti ja jääkärivärväri ja kalterijääkäri, sillä hän istui Spalernajan tutkintavankilassa. Vapaussodan jälkeen hän osallistui heimosotiin ja sai Heimosotaristin. Oli aktiivinen Lapuan liikkeessä ja IKL:ssä.

Sittemmin sotilaspappi ja mm. Huittisten seurakunnan kappalainen sekä Huittisten suojeluskunnan pappi.

TEKSTI: Jukka Knuuti

Teemu Keskisarja:

Jääkärit ratkaisivat vapaussodan

Jääkärit ovat ihmishistoriallisesti äärettömän mielenkiintoinen porukka. Vajaat 2 000 nuorta miestä, sivistystason laidasta laitaan, aivan erilaisilla vaikuttimilla. Kaikki heittivät kohdalon arpaa. Oman elämän ja isänmaan kannalta. Saksaan lähtijä ei tiennyt, ketä vastaan pääsee taikka joutuu sotimaan, milloin ja missä.

Jääkärit ilman muuta ratkaisivat vapaussodan. Heihin perustui valkoisten laadullinen ylivoima. Jääkärit olivat kovia poikia kostamaan. Viha voittamaton näky terrorissa punikkeja kohtaan. Jääkärit olivat lähtiessään maanpettureita ja sitten vapaussodan voitonjuhliissa suunnattomia tähtiä ja kansalliskäreitä. Tytöt kukittivat ja palvoivat, moni meni heti hyviin naimisiin.

Sitten koitti paluu arkeen. Kaikki eivät päässeet tai halunneetkaan duuniin pieneen köyhään armei-

jaan. Joutuivat tavallisina pulliaisina luomaan lantaa. Taikka sahan konttorissa painamaan tylsää paperihommaa. Armeijassakin oli omat ongelmansa. Yleneminen oli hidas. Alkoholismista tuli kieltolain pirtukaudella ammattitauti. Viina vei monta jääkäriä. Oli henkikiroksia ja itsemurhia.

Mutta jääkäreistä vahvimmat menestyivät. Lähes 50 kenraalia tuli heistä. Talvisodassa ja jatkosodassa iso rooli. Vielä sitten liike-elämässäkin pomoina.

Helsinki–Uusimaa Osaston kevätretki Itä-Uudellemaalle – Kymenlaaksoon

Helsinki–Uusimaa Osasto järjesti perinteisen kevätretkensä lauantaina 1.6.2024. Tällä kertaa suuntauduttiin aivan itärajalle ja sen yli Osastomme alueelta. Kohteina olivat persoonallinen kahvila, Utin jääkäriyrykmentti ja Malmgårdin kartano. Osallistujamäärä oli Helsinki–Uusimaa Osastostamme 24 henkilöä. Lisäksi kutsu oli erityisesti toimitettu myös lakkautetulle Kymenlaakson osastolle, josta saimme paikalle kolme henkilöä. Oli mieltä lämmittävää, että mukaan oli päässyt kaksi jääkäriperinne-kenraalia, kunniapuheenjohtajat Sami Sihvo ja Asko Kilpinen.

Aamukahvit nautittiin lähes kaikille ennennäkemättömässä Historical CafeBar Route 6:ssa, mikä sijaitsee nimensä mukaisesti vt 6 varrella, hieinan matkamme puolivälin jälkeen. Suuren ateriointitilan lisäksi omistaja Lasse Kokko, 72, on toteuttanut rakennuksen yläkertaan yllättävänkin kattavan museotilan.

Utin jääkäriyrykmentissä (UTJR) meitä oli vastassa laskuvarjojääkärikomppanian päällikkö kapteeni Samu Sievälä. Hän piti erinomaisen kiinnostavan ja kattavan esittelyn niin UTJR:stä kuin erityisesti laskuvarjojääkärikomppanian toiminnasta. Ensimmäinen varusmiesten hyppäkurssi tapahtui vuonna 1961 ja laskuvarjojääkärikoulu perustettiin 1962. Laskuvarjojääkärikoulua oli perustamassa Sami Sihvo, Ranskan maahanlaskujoukkojen kurssin oppien perusteella. Tästä historiasta löytyy erinomainen juttu Parolesta numero 3/2022 sekä Reserviläinen-lehdestä 8/2021.

UTJR on perustettu 1997, jolloin laskuvarjojääkärikoulu yhdistettiin sotilaspoliisikoulun ja helikopterilentueen kanssa. Tänä päivänä UTJR

Sami Sihvo kertoo bussissa ennen Utin pysähdystä omia kokemuksiaan Utista.
Kuva: Pekka Sillanpää

käsittää esikunnan, erikoisjääkäripataljoonan, helikopteripataljoonan ja tukipataljoonan.

Poikkeuksellista Sievälän mukaan Utissa on se, että varusmiehiä on pienempi määrä kuin henkilökuntaa. UTJR:ssä kehitetään maavoimien erikoisjoukkotoimintaa ja erikoisoperaatiosuorituskykyä. Utti onkin keihäänkärki monilla erilaisilla suorituskyvyillään. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että he pääsevät testaamaan ensimmäisenä uusia varusteita.

Mieleen jäävää oli se, että tänä päivänä hyppäkoulutus tapahtuu perinteiden mukaisesti M62-maastopuvussa, minkä monet meistä muistavat vielä varusmiesajoiltaan. Kuusikymmentäkaksi sarjaa jatkaa hauskesti vielä se sattumus, että laskuvarjokoulun alkamisesta on tänä vuonna 62 vuotta ja kurssin numero on 62. Tämän kurssin varusmiehet kotiutuivat parin viikon kuluttua vierailustamme.

Laskuvarjojääkärikoulutus on fyysisesti erittäin vaativaa. Valinnat suoritetaan fyysisten ja psykologisten testien perusteella. Tänä vuonna

pääsykokeisiin haki 700 nuorta, joista fyysiset testit läpäisi 160 ja psykologisen testin jälkeen jäljellä oli 90, eli reilu 10 % hakijoista. Nyt kurssin 62 loppuvaiheessa jäljellä on 60 miestä. Miehistä puhuminen tässä yhteydessä on erittäin perusteltua, sillä historian aikana laskuvarjojääkärikomppaniassa on palvelut vain yksi nainen. Tällä vuosikymmenellä naisia on alettu rekrytoimaan reservistä erillisellä haulla, johon voivat hakea aselajissa palvelleet reserviläiset. Erikoisjoukkojen reserviupseerikoulutukseen, joka järjestetään myös Utissa, valitaan vuosittain noin tusinan verran miehiä.

Maailmanmittakavaassa suomalainen laskuvarjojääkärikoulutus on Sievälän käsityksen mukaan ainutlaatuista. Suomen tehtävien erikoisuus on syvyydessä toimiminen, mikä voi tarkoittaa jopa monen sadan kilometrin etäisyyksiä pudotuspaikasta. Muualla maailmassa niin kuin muissa pohjoismaissa puhutaan tänä päivänä vain lähisyvyydestä, mikä vastaa meidän rajavartiolaitoksemme operaatiosyvyyttä.

Laskuvarjojääkärien reppu painaa 40 kiloa

Laskuvarjojääkärien repun paino on käsittämätön, 40 kiloa. Kun kaikki varusteet ja asekalusto lasketaan päälle, yhden taistelijan materiaalin kokonaispaino nousee 80 kiloon asti. Tämä varmasti selittää toiminnan miesvoittoisuuden. Fyysisestä kuormituksesta johtuen keskeytysten yleisin syy on rasitusvammat, kuten marssimurtumat. Suurin osa kuitenkin pyrkii jatkamaan seuraavalla kurssilla.

Varsinaisia laskuvarjohyppyjä tehdään 9–10 per mies. Sami Sihvo muisteli, että lukumäärä on samaa luokkaa kuin aiemmin, mutta ehkä hieman vähäisempi. Hyppykorkeus ensimmäisissä hyppyissä on noin 400 m,

ja yleensä tehtävähyppy on noin 300 m korkeudesta. Tehtäviin ja sotaharjoituksiin hypätään aina!

Ukrainan oppeja saamme jatkuvasti nykyaikaisesta sodankäynnistä, ja siinä myös laskuvarjojääkäreitä koskien korostuu piiloutuminen. Yksi aikamme ongelma on viestintäelektronikan tuottama signaalipilvi.

”Jos puhelimia käytetään, siitä jää aina kiinni”, toteaa Sievälä. Tästä syystä vanhanaikainen salattu morsetus olisi paras viestintäkeino. Sitä ei kuitenkaan ole koulutettu Utin sisiradisteille enää pariinkymmeneen vuoteen. Onneksi HF-radiokkyky on kuitenkin edelleen meillä näin Naton satelliittiajanakin, ja modernit radiot mahdollistavat salattujen lyhyiden viestien lähettämisen. Mikäli joku haluaa itsenäisesti harjoitella mor-

setusta, vaaditaan ykkösluokkaan 80 merkin rytmi minuutissa.

Oleellista suomalaista asevelvollisuusarmeijaa koskien ovat aina kysymykset kertausharjoituksista. Laskuvarjojääkärit ovat siitä onnellisessa asemassa, että heillä on poikkeuksellisen tiivis kertausrytmi. Koko komppania kertaautetaan keskimäärin 2–4 vuoden välein.

Päivän aikana pääsimme myös näkemään ja kokemaan toimintaa. Aivan yllättäen meille tarjottiin mahdollisuutta hypätä hyppytornista. Joukostamme vapaaehtoisiksi löytyi hyvän diversiteetin partio: hallituksesta Pekka Sillanpää ja Annele Bystroff, sekä Helena Miettisen kumppani Erkki Viljakainen. Minuutin perehdytys, varustaminen ja ylös torniin. Muut matkalaiset seurasivat toimintaa alhaalla jännittyneinä. Kunniamaininnan ansaitsee kahdeksankymppinen Annele, joka halusi hypätä niin kuin viime vierailullaankin 90-luvulla, kun ”se on ihan helppoa”. Lieneekö tämä naisten Suomen ennätys?

Asiaankuuluvan sotilasravintola Kotkassa nautitun lounaan jälkeen näimme vielä harjoitushallin tiloja hyppyharjoittelua varten. Kiitokseksi erinomaisen päivän järjestämisestä

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Sami Sihvo toteaa, että hyppytorni on samalla paikalla kuin hänen aikanaan. Kuva Pekka Sillanpää

Annele Bystroff (80 v) näyttää nuoremmille mallia laskuvarjohypystä. Kuva Helena Miettinen

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Utissa luovutimme UTJR:lle Osastomme korkeimman huomionosoituksen, jääkärisuojeluskunnan pienoislipun hopeoidulla laatalla nro 61, sekä kapteeni Sievälälle jääkäriperinnekirjan numeroidun erikoispainoksen.

Malmgårdenin kartanoon pitkää tammikujaa pitkin

Seuraava kohde oli entisessä Pernajan pitäjässä sijaitseva Malmgårdin kar-

tano. Näyttävä tammikuja, ilmeisesti pisin Suomessa, johdatti meidät perille. Saavuimme kreivin aikaan, sillä itse kreivi Henrik Creutz (lausutaan vanh. saks. [kröits]) oli ottamassa meidät vastaan. Asko Kilpinen totesi ensimmäiseksi kreiville olleensa täällä aikaisemmin. Hän oli käynyt pyytämässä tykistölle lupaa ajaa aseisiin tiluksille 60-luvulla Tykistökoulun kapteenikurssilta. Tällaisia tapahtumia varten totesi kreivi puolestaan kartanon tilojen olevan aina jatkosakin käytettävissä.

Matkalaiset tauolla Utin maastossa.

Jokaisessa kartanossa tulee olla biljardihuone. Seinillä näkyy kartanon seudulla metsästettyjä eläimiä. Kuva Jukka Rusila

Creutzin suku on yksi kolmesta suomalaisen aatelismaailman kreivisuvuista. Muut ovat Aminoff ja Berg. Aminoffin suvussa vain vanhin poika on kreivi, muissa kaikki pojat. Henrik Creutz edustaa 13. omistajasukupolvea Malmgårdin kartanolla. Se on ollut saman suvun omistuksessa vuodesta 1614. Nykyinen kartanon päärakennus valmistui 1885. Sen hollantilais-uusrenessanssityylin arkkitehtina oli F. A. Sjöström, joka tunnetaan suurista rakennuksista ympäri Suomea, kuten Hietaniemen torin entinen teknillinen korkeakoulu.

Kartanoon astuessamme meidät lausuttiin tervetulleeksi sekä suomeksi että ruotsiksi. Kartanolinnan rakennuttaja kreivi Carl Magnus Creutz oli aikaansa edellä, ja halusi radikaalisti edistää kieliasiaa, vaikka ruotsinkielisellä alueella asuikin. Hän jopa käänsi nimensä suomeksi ja huvitteli nimellä Mauno Malmanen.

Kartanossa liikkua voi elävästi kuvitella, miten 1800-luvulla aatelisto oli vielä yhteiskunnan vallankahvassa. Talon omistajahan oli aateliston korkein henkilö, kreivi numero 1. Tätä korkeaa statusta tuotiin esiin harkituilla elementeillä ja brassailevalla suuruudella.

Kartanon sisustus, maalaukset ja värimaaailma esittelee upeasti eri ajanjaksojen merkkihenkilöitä, taiteilijoita ja tyyliuuntia. Esimerkiksi Tynelin lamppu kuvaa 1930-luvun aikaa. Monilla erikoisilla esineillä näytettiin vieraille, että oli käyty ulkomailla. Lasikruunut on tuotu Muranon saarelta Venetsiasta. Simpukkakotelot puolestaan ovat Karibialta.

Harvoissa kartanoissa Suomessa on alkuperäisiä yhtä hyvin säilyneitä kattomaalauksia kuin Malmgårdilla. Niitä löytyy joka huoneesta. Ne ovat Salomo Wuorion tekemiä. Hän on tehnyt myös Kansallisarkiston ja Säätytalon kattomaalaukset, jotka ovat hyvin samanlaisia kuvioinniltaan.

Seinillä on Lennart Segerstrålen maalaamia tauluja. Ne ovat kreivin mukaan 101 vuotta vanhoja. Lennart oli heille sukua, ja kuvat kertovat tästä seudusta. ”Tämä on muuten minun

lempitauluni”, toteaa kreivi suuresta koko seinän peittävästä hirvitaulusta.

Monissa huoneissa on muotokuvia Mannerheimistä ja Svinhufvudista. Svinhufvud olikin perheen hyvä ystävä ja tunnettu vieras kartanolla. Hän tapasi käydä kartanon mailla metsästämässä hirviä. Kartanosta löytyy jopa Svinhufvudin metsästyskeppi!

Turkulaisia saattaa järkyttää, että Turun tuomiokirkon alttarin takana olevat Robert Wilhelm Ekmanin maalaamat freskot ovat myös Malmgårdissa. Tosin Malmgårdin freskot ovat Turun freskojen luonnoksia.

Yksi Creutz käveli kotiin Siperian vankeudesta

Yläkerran juhlasalissa näkyy paljon sotahistoriaa. Seinillä on lukuisia kenraaleja ja amiraaleja. Kreivi kertoo muutamista suvun merkittävistä henkilöistä.

Malmgårdin ensimmäinen varsinainen omistaja oli amiraali Lorentz

Creutz. Hän oli Ruotsin laivaston päällikkö. Hän toimi Kronan-nimisellä lippulaivalla, joka räjähti Öölannin meritaistelussa 1676. Lorentz lienee tunnetuin Creutzeista. Hän oli Suomen suurin maanomistaja siihen aikaan ja maan rikkain mies.

Lorentzin poika Johan Creutz oli myös korkea upseeri, ja hänet tunnetaan Strömforsin ruukin perustajana. Johan oli myös suvun ensimmäinen kreivi. Ja siitä lähtien kreivi-titteli on ollut käytössä.

Toinen poikansa kenraalimajuri Carl Gustaf Creutz palveli Kaarle XII:n armeijassa Pultavassa, jossa jäi sotavangiksi ja vietiin Tobolskiin Siperiaan. Sieltä hän pääsi kuin ihmeen kaupalla pois, kävellessä kaksi vuotta takaisin kartanolle Malmgårdiin.

Erittäin mielenkiintoinen henkilö oli 1780-luvulla toiminut diplomaatti Gustaf Philip Creutz. Hän toimi suurlähtetiläänä Pariisissa, jossa hän allekirjoitti yhdessä USA:n suurlä-

htetilään Benjamin Franklinin kanssa Ruotsin ja USA:n välisen vapaakauppasopimuksen. Tällä sopimuksella Ruotsi myös tunnusti USA:n itsenäisyyden. Moniko tietää, että asialla oli suomalainen.

Tunnettu nimi aatelissuvussa on myös Yleisradion kuuluttaja Carl-Erik Creutz. Hänestä kartanon vieraat osaavat usein kysyä.

Mutta vielä löytyi yksi merkittävä Creutz. Osastomme jäsen Mariana Mattila kertoi kreiville, että hänen isoisänsä Carl-Johan Creutz toimi Marianan isoisän jääkärieversti Bertil Heinrichsin adjutanttina 24. jalkaväkirykmentissä jatkosodan aikana. Yllättävä tutustuminen tapahtui siis nyt spontaanisti sukujen kesken!

Kaikki kartanon esineet eivät olleet aikojen saatossa niin pidettyjä, kuten venäläinen Freibergin biljardipöytä tai Aleksanteri II:n muotokuva.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Porukkamme mahtuu hyvin kartanon olohuoneeseen. Kuva: Pekka Sillanpää

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Edellinen oli käytännössä mahdoton siirtää pois näkyvistä kellariin, mikä säästi sen melko harvinaisena esineenä. Alekstanteri II:sta Henrik kävi isänsä kanssa keväällä keskustelun, mutta se vältti vielä kellarituomion osana talon historiaa.

500 000 litraa olutta vuodessa

Kartanon puiston näkymä avautuu alakerran isosta salongista. Puisto on parhaimmillaan käsittänyt 22 hehtaaria. Viljelysmaata puolestaan on 500 hehtaaria. Kartanossa siirryttiin 1990-luvulla luomuviljelyyn, ja siitä lähtien Malmgård on ollut viljatila. Kreivi nauttisi itsekin peltotöistä ja traktorilla ajamisesta, mutta ajan puutteen vuoksi ne ovat nykyisin muiden kontolla.

Lopuksi siirryimme kohti puoti, panimo, pubi ja kahvila -kokonaisuutta. Vastassa meitä oli Henrikin isä Johan Creutz, jolla riittää myös vielä intoa liiketoiminnan parissa. Hän ilmoittautui 1990-luvulla olutkurssille. Valmistukseen kokeiltiin spelttiä ja niin Malmgårdissa tehtiin Suomen ensimmäiset spelttioluet (Dinkel). Nyt panimossa tehdään 500 000 litraa olutta vuodessa.

Henrikille luovutettiin jääkärisuojeluskunnan pienoislippu hopeoidulla laatalla nro 59. Sille kuulemma löytyy arvoisensa paikka kartanosta. Tämä vierailu oli ikimuistoinen ja hyvin erityinen lämpimällä tunnelmallaan. Kevätretki oli kerätyn palautteen perusteella onnistunut. Sen isänmaallisen hengen kruunasi tilausajoyhtiö Ventoniemen ammattikuljettaja, Markku. Hän totesi olevansa kapteeni sotilasarvoltaan ja pääsi myös nauttimaan päivän ohjelmasta.

TEKSTI: **Pekka Sillanpää**

Kreivi esittelee sukulaistensa muotokuvia. Kuva Pekka Sillanpää

Kreivit, isä ja poika puodissaan.

Kutsu

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen **syyskokous** pidetään **lauantaina 23.11.2023 klo 13.00** Maanpuolustusjärjestöjen talon auditoriossa, Töölöntorinkatu 2 B 1. krs, 00260 Helsinki.

Kokouspäivän ohjelma:

Klo 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus

Klo 11.45 Lounas ravintola Kaarti, Pohjoinen Hesperiankatu 33

Klo 13.00 Syyskokous, jossa käsitellään sääntöjen 10§ mukaiset kokousasiat

– toimintasuunnitelma

– hallituksen vaalit

Klo 15.00 Kokouspäivän päättäminen

Ilmoittautumiset puheenjohtajien neuvottelutilaisuuteen ja syyskokoukseen pyydetään **25.10.2024** mennessä Jääkärikansliaan sähköpostilla kanslia@jp27.fi.

Sitovat ilmoittautumiset buffetlounaalle sähköpostilla kanslia@jp27.fi sekä maksamalla 25 euroa **25.10.2024** mennessä yhdistyksen tilille FI80 1019 3000 2050 06 merkinnällä "Lounas".

Helsingissä 28.8.2024

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus

Kallelse

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf har sitt stadgeenliga höstmöte **lördagen den 23.11.2024 kl. 13.00** i Försvarsförbundens hus Tölöorggatan 2 B 1.vån, 00260 Helsingfors.

Mötesdagens program:

Kl 10.00 Styrelsens och avdelningarnas ordförande möte

Kl 11.45 Buffetlunch i restaurant Kaarti, Norra Hesperiegatan 33

Kl 13.00 Höstmöte i enlighet med 10§ i reglerna

– verksamhetsplanering

– styrelsens val

Kl 15.00 Mötesdagen avslutas

Anmälningar om deltagande i ordförandenas sammanträde och höstmötet ombedes **senast den 25.10.2024** till Jägarkansliet e-post kanslia@jp27.fi

Bindande anmälan till buffetlunch via e-post kanslia@jp27.fi och genom betalning 25 euro **senast den 25.10.2024** till föreningens konto FI80 1019 3000 2050 06 ref. "Lounas"

Helsingfors 28.8.2024

Föreningen Jägarbataljonen 27:s Traditioner r.f.
Styrelsen

Teikarin viimeinen veteraani mukana taistelun 80-vuotismuistojuhlissa

Teikarin päivä on Vaasan rannikkojääkäripataljoonan (VAARANNJP) perinnepäivä. VAARANNJP puolestaan on Osastomme toinen perinteijoukko-osasto Uudenmaan jääkäripataljoonan lisäksi. Tänä vuonna Teikarin taisteluista tuli kuluneeksi tasan 80 vuotta. Osastollemme tuli mahdollisuus vierailla jo aamupäivän seppeleenlaskutilaisuudessa Upinniessä.

Upinniemeen oli kutsuttu kunnia-vieraana Teikarin taistelujen veteraani ja viimeinen elossa oleva taistelija, kersantti Viljo Aronniemi. Hänelle luovutettiin kaksi huomionosoitusta. Paikalla oli myös Osaston entinen puheenjohtaja yleisesikuntaeversti Heikki Hult yhdessä tyttärienpoikansa Aarni Miekkavaaran kanssa. Aarni ja Heikki laskivat yhdessä seppeleen Teikari-kivelle.

Aarnin isänisänisä, 1. moottoroidun rannikkotykistöpatterin komentaja, majuri Kauko Miekkavaara kaatui Teikarin taisteluissa 5.7.1944. Kaukon poika on rannikkojääkärieversti Martti Miekkavaara ja pojanpoika VTM Arto Miekkavaara, hänkin rannikkojääkärikomppanian kasvattaja ja reserviupseeri. Aarnin vanhempi veli Ilmari on saanut palveluspaikan ensi vuodeksi rannikkojääkäripataljoonaan, joten Miekkavaaran suvussa rannikkojääkäreitä tulee olemaan ainakin neljässä polvessa.

Heikki Hult oli aikoinaan palvellut rannikkojääkäripataljoonassa pisimpään, yhteensä 10 vuotta. Kyseisen pataljoonan rakennus oli aivan Teikari-kiven vieressä. Martti Miekkavaara palveli samassa paikassa, ja oli Heikin kadettikurssia yhden vanhempi. Kumpienkin lapset, Arto ja Heini, tutustuivat ja menivät naimisiin. Kaukon toinen poika Kari Miekkavaara

Aarni Miekkavaara ja Heikki Hult Upinniemen Teikari-kivellä. Aarnilla rannikkojääkäriverä kummankin suvun puolelta. Kuva: Heini Hult-Miekkavaara

Teikarin muistokivi Dragsvikissä, vieressä kommodori Anders Gardberg ja kontra-amiraali Juha Vauhkonen, sekä VAARANNJP varusmiehet maskeissa. Kuva: Merivoimat

oli samalla kadettikurssilla kuin Heikki, ja heistä muodostui hyvät ystävät.

Iltapäivällä oli meille perinteinen seppeleenlaskutilaisuus Dragsvikissa, jossa luovutimme yhdessä Rannikkojääkärikillan puheenjohtajan Harri Koposen kanssa vuoden rannikkojääkäriin huomionosoitukset henkilökunnalle. Osastomme luovutti totutun muistoesineen, vuoden rannikkojääkäriin plakaatin, ylikersantti Fredrik Karille.

Dragsvikissa oli varattu pieni aika vierailu perinnekukkulalla. Siellä olikin hyvä verestää muistoja taannoisen Dragsvik-Mustio kevätretken jäljiltä. Rannikkojääkärikillan museota esitteli jälleen killan entinen puheenjohtaja ja Osastomme jäsen Aarne Krogerus.

TEKSTI: Pekka Sillanpää

Sotaveteraani kersantti Viljo Aronniemi, 99, Teikari-kivellä rannikkojääkärikomentajien kanssa, keskellä killan pj. Harri Koponen. Kuva: Pekka Sillanpää

SUOMEN JÄÄKÄRIMUSEO

KAUHAVA

*“Me jääkärit
uskoimme yhä.”*

Tervetuloa perehtymään
jääkärihistoriaan jääkäreiden
omassa museossa!

Suomen Jääkärimuseo

Jääkärintie 80, 62420 Korttesjärvi,
puh. 040 148 4420.

Lisätietoa [www.kauhava.fi/
jaakarimuseo](http://www.kauhava.fi/jaakarimuseo)

Vänrikki Nikke Pärmi,
kuva: Härmä-Seura ry

Pohjois-pohjalaiset ja kainuulaiset Hallan Ukon ja jääkärien jäljillä

Pohjois-pohjalaiset ja kainuulaiset jääkäriperinteen vaalijat olivat päättäneet yhdistää toimintansa ja rekisteröidä uusi Jääkäripataljoona 27:n Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun perinneyhdistys vanhan Oulun läänin alueelle. Toukokuussa pohjois-pohjalaisten yhteisö täytti 40 vuotta.

Matkasimme Hyrynsalmelle Hallan Ukon ja jääkärien jäljille kesäkuun lauantai aamuna 15.6. Juhlistimme samalla merkkipäivää ja tapasimme kainuulaisia perinnetyön aktiiveja sekä yhdistyksen jäseniä. Matkan aikana verkostoitumisen vuorovaikutuksessa oli parikymmentä henkilöä.

Hyrynsalmen kunta on vaalinut ja tuonut esille vuosikymmenten ajan erittäin aktiivisesti Hallan Ukon, jääkärien ja samassa yhteydessä itäisen etappireitin merkitystä. Hallan Ukko ja Hyrynsalmi on käsitepari, joka on yhtenä arvona kunnan matkailumagon toteutuksessa ja markkinoinnissa.

Maanviljelijä, tehtailija, kauppias, poromies, kunnallismies, valtiopäivämies Juho Alfred Heikkinen (1863–1938) eli Hallan Ukko vaikutti itsenäisen Suomen syntyyn ja jätti jälkensä isänmaan historiaan. Hänet tunnetaan jääkäri liikkeen voimahahmona sekä jääkärien kunnioittamana ”korpisen etappireitin Urhona”.

Itäinen etappireitti ja ja saaren piilopirtti

Itäisen etappireitin valmistelu Kainuuseen käynnistyi syksyllä 1914, kun Hallan Ukko tapasi komiteamatkallaan Kammion sairaalan ylläkäarin Valter Sivénin ja maisteri Herman Stenbergin, jotka kertoivat hänelle aktivistien suunnitelmista. Hallan Ukon tehtäväksi jäi maaperän

muokkaus Kainuussa itsenäisyysajattelulle ja jääkäri liikkeelle suotuisaksi.

Ensimmäisistä Saksaan lähtijöistä ilmoitettiin Ukolle alkuvuodesta 1915, jolloin hän löi käsiään yhteen ja sanoi ”tätä minä olen odottanut”. Kevät ja kesä 1915 olivat vielä varsin hiljaisia. Tuolloin Hallan Ukko käynnisti piilopirtin rakentamisen Suomussalmen ja Hyrynsalmen rajalla olevan Saarijärven saareen. Syksyllä tuli ohje järjestää etappireitti kuntoon.

Uusi etappi itään vaaralliseksi tulleen tulleen läntisen etapin tilalle

Varsinainen etappitoiminta voimistui syyskuussa 1916. Silloin saapuivat paikalle Sven Weckström, Kurt Wallenius ja Lennart Oesch sekä muutamien päivien päästä Tauno Iloniemi, Urho Sihvonen ja Aarne Salminen. Heillä oli peiteniminään toiset nimet.

Itäinen reitti otettiin käyttöön, kun läntinen reitti oli muodostunut vaaralliseksi eikä sitä voinut enää käyttää. Lokakuun 1. päivänä saapui Hallaan odottelun jälkeen etapin päällikkö Friedel Jacobson. Tämän jälkeen alkoi kiireinen vaihe.

Itäinen etappireitti suljettiin vuodenvaihteessa 1916-1917, kun viimeiset etappijääkärit poistuivat Hallasta. Ennen heidän poistumistaan pidettiin Hallassa lähtötilaisuus, johon osallistui kaikkiaan neljäkymmentä henkilöä. Lähtötilaisuudessa sovittiin, että 10 vuoden kuluttua, kun Suomi on saavuttanut itsenäisyyden, kokoonnuttaisiin uudelleen Hallaan. Näin sitten tapahtuikin.

Hallan talon ja itäisen etapin toiminta auttoi niin jääkäreitä, Muurmannin ratatyömaalta pakenevia sotavankeja kuin vienankarjalaisia

pakolaisia. Etapin toiminta kesti jääkäri liikkeen ajasta vuoteen 1922.

Hallan kautta meni 100 jääkäriä

Osallistujat kokoontuivat matkailukeskus Ukkohallassa, josta lähdettiin asiansa tuntevan eräopas Ilpo Kempaisen luotsaamana ”korpivaellukselle” tutustumaan Hallan ja Saarijärven aarnialueen nähtävyyksiin.

Tutustuimme ensiksi Hallan talon pihapiiriin ja laskimme Hallan Ukon pojanpojanpoika evl (evp) Otso Heikkisen kanssa Hallan Ukon muistopaadelle kukkalaitteen. Muistopaaden takapuolella on luonnon muovaama jääkäritunnus. Jo sen näkeminen on arvo sinällään. Heikkinen kertoi Hallan säätien vuonna 1959 pystyttämän paaden luona Juho ja Lici Heikkisen (1865–1928) eli Hallan Akan jääkäri liikkeen hyväksi suorittamastaan uhrautuvasta työstä.

Tuon Hallan vaaralla sijaitsevan Hallan tilan Heikkiselle myynyt Mullari -niminen maanomistaja oli aikanaan varoitellut, että ”siellä halla vie kaiken”. Tästä huolimatta köyhyyden kohdannut Heikkinen otti haasteen vastaa ja rakensi merkittävän ja toimivan tilan keskelle Korpi-Kainuuta. Meihin vaikutti suuresti kuulla omilta historiallisia faktoja autenttisessa ympäristössä, ja matkan jatkuessa tunne voimistui arvostavaksi ihailuksi.

Kun Hallavaaraan odotetut etapin päällikkö Friedel Jakobsson ja Väinö Sutinen saapuivat, avautui heidän silmissään suuri päärakennus, useita piharakennuksia ja huomattavat peltoaukeat. ”Oltiin tultu väärään paikkaan, eihän tämä ole mikään pahanen pirtti”, kerrotaan Jakobssonin tokaisseen.

Hallan Ukon pojanpojanpoika Otso Heikkinen puhumassa Hallan pirtin muistomerkillä.

Itäistä etappireittiä pitkin vaelsi noin 400 jääkäriksi aikovaa nuorta miestä, joista Hallan kautta runsaat 100. Tilan aikaansaava emäntä Lici Heikkinen vastasi ”jääkärivuosinaan” vilkkaan etappitalon ehkä raskaimmista toimista. Hallavaaraan tulleet saivat aina ruokaa ja katon päänsä päälle. Usein talossa oleili jopa toista sataa miestä, joukossa tilanteittain myös useita Vienan Karjalasta paenneita.

Hallan Akka tunnettiin avuliaana emäntänä, jonka käytökseen ei pelko tai epärointi kuulunut. Hallan isäntäparilla oli seitsemän lasta kasvatettavanaan. Yksi pojista, Väinö Heikkinen (1896-1941) palasi jääkärikoulutuksesta varaväapeliksi koroitettuna. Hän osallistui vapaussodan jälkeen myös aktiivisesti heimosotiin. Muun talonväen ja paikkakuntalaisten kanssa lapsillakin oli roolinsa etappitoiminnan järjestelyissä.

Hallan ukko perusti tervatehtaan

Noin kilometrin päässä sijaitsi J.A. Heikkisen Löytöjoelle 1924 rakentama, restauroitu terva & tärpätti-tehdas. Tehtaan prosessin suunnit-

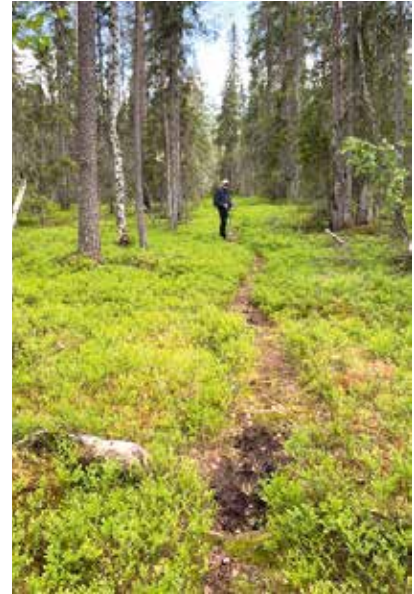
Löytöjoen tehdas Konrad Hollon (1892–1974) kuvaamana.

teluun osallistui Teknillisen korkeakoulun kemian professori Gustav Komppa. Tarkoituksena oli tutkia suomalaisesta mäntyraaka-aineesta saatavan lampuöljyksi kelpaavan hiiltotärpätin valmistusta teollisessa mittakaavassa. Oman ymmärryksen mukaan Ukko pohti tässä yhteydessä ennakoimansa suursodan kemianteollisuuden huoltokysymyksiä; Neuvostoliitosta ei tulla saamaan mootoreihin polttoaineita, joten tutkitaan ja kehitetään puuraaka-aineen jatkojalostusta lentopetroliksi. Hän näki lentokoneiden kasvavan merkityksen sotilaskäytössä!

Tänään 100 vuotta myöhemmin on helppo nähdä miten aikaansa edellä korven Ukko oli hankkeiden hahmottajana ja suunnittelijana, samalla hän verkostoitui ja pyrki aktiivisesti toteuttamaan asiat tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Walleniuksen luodinreiät piilopirtin katossa

Pitkospuut, räme- ja aapasuot, vanhan Vienan tien hakkaamattomassa korpimetsässä havaittava kulku-ura, sääskien säväyttämä käen kukunta, kirjosiepon kosiolaulu Saarijärven rantaan myöhemmin rakennetun taukotuvan tuntumassa, kaikki tuo siivitti saapumistamme venevalkamaan, jossa soutumiehet olivat valmistautuneet kyyditsemään meidät läheiseen Jääkärisaareen. Sen rantatörmälle tullessa piilopirtin kunnostettu olemus viestitti meille, että yli sata-vuotiaista rakennusta oli kohdeltu hyvin. Katsoimme ja kuvasimme, tuumasimme jääkärikoulutukseen aikovien tunteja

Vaeltaja vanhalla Vienan tiellä.

silloisen synkän salon keskellä, jääkärisaareissa, kaukana kaikesta. (kuva 3)

Tunsimme mielihyvää Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistys ry:n yhteistyössä eri tahojen kanssa toteuttamasta muistotaulusta Saarijärven pirtin seinässä. Astuimme sisälle piilopirttiin. 12-henkinen seurueemme aisti jääkärihengen läsnäolon. Asian tuntijamme kertoivat meille tapahtumista pirtissä, sen käyttöön liittyvistä uhkarohkeista ja ennakkoluulottomista tapahtumista. Otso Heikkisen kerronta autenttisessa ympäristössä avasi syvimmat tuntemuksemme siihen millaisissa karuissa ympäristön oloissa jääkäritarjokkaat liikkuiivat. Miten kaukana ja monen epävarman vaiheen takana siinsi heille itsenäisen Suomen ranta.

Tuskin nuori Kurt Martti Wallenius osasi ymmärtää kuinka suuren mielenkiinnon ja innostuneen kerronnan kohteena hänen ampumansa pistoolin luotien jäljet pirtin kattoparruissa tulisivat olemaan.

Kainuulaista vieraanvaraisuutta

Ilpo Kemppainen oli loihittanut joukkonsa kanssa paluumatkalle Saarijärven taukotuvalle asiaan kuluvan

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Kurt Wallenius ampui jouluna 1916 nämä 9 luodinreikää Jääkärisaaren piilopirtin kattoparruun.

”tankkauksen”. Mieliin jäi, kuinkas muuten, kainuulainen vieraanvaraisuus, ystävällisyys ja kaikista meistä huolta pitäminen. Omissa aatoksissani, sisäistyneenä korpikainuulaisuuteen, muistellessa työrupeamaani Hyrynsalmen kunnanjohtajana 1980-luvulla, muistin sopukoista nousi ajatuksiini Ilmari Kiannon ”Korpi-Kainuu” runosta puhuttelevia säkeitä: ”Me korpikainuulaiset – me lapset pohjan yön, me hiidenheimolaiset – ja orjat raskaan työn! Niin harvoin toisissamme vieraana vierimme, vain kotikahleissamme me iki kierimme”.

Elämä oli aina ollut Kainuussa haasteellista, jatkuvaa raskasta työtä, leipä oli suo- ja korpimaisemissa lujassa, elettiin etäällä naapurien savuista eikä useinkaan jouduttu käymään toisissa.

Aatokseni kohtasivat myös tuon erinomaisen kainuulaisen toivotuksen lähimmäiselle erottaessa ja muutenkin – ”unta ja näläkeä”! Mitähän tuo lienee, ajattelee usea tämän päivän kulkija. Toivotuksessa on tärkeä ja syvälinen viisaus, kun uni ja ruoka maittavat, ihminen on yleensä terve. Hyvän terveyden toivotus lähimmäiselle sopii ajasta aikaan.

Pohdiskeluni herkesivät, kun Ukko-hallan laskettelukeskus sysäsi minut

Tunnelmaa piilopirtissä. ensimmäisenä vasemmalla kunnanhallituksen puheenjohtaja Tapani Kemppainen, kolmas vasemmalta kunnanjohtaja Heimo Keränen ja hänen vieressään yhdistyksemme varapuheenjohtaja Mauno Ainasoja.

muisteloista taas kuluvaan hetkeen. Niin, tuo Ukkohalla oli aikaisemmin matkailukeskusta rakentaessamme kartta-, työ- ja paikannimeltään Pieni Tuomivaara. Nimi ei ollut pureva, joten esitin vuonna 1988 Hallan Ukon kunniaksi nimeksi, Ukkohalla. Tuoloin tuli kuluneeksi 50 vuotta Johan Heikkisen kuolemasta. Nimi on runsaan 30 vuoden aikana vakiintunut yleiseen tietoisuuteen hyrynsalmelaisena matkailukeskuksena.

Kunnan johto mukana veljesillallaisella

Retken jälkeen Hotelli Ukkohallassa nautittiin veljesillallinen. Hyrynsalmen kunnan johtoa edustavat kunnanhallituksen puheenjohtaja Tapani Kemppainen ja kunnanjohtaja Heimo Keränen. Yhdessäolon tavoitteena oli lisätä ymmärrystämme Hallan Ukon sekä jääkäriiliikkeen itäisen etappireitin merkityksestä.

On luonnollista, että eri puheenvuoroissa nousi esille Hallan Ukon laaja-alainen päättäjä- ja vaikuttajarooli yhteiskunnan sekä elinkeinoelämän mahdollisuuksien kehittäjänä. Itse olen kokenut hänen merkityksensä myös aikansa sosiaalipoliitikkona.

Iltaa viihdytti osio hyrynsalmelaisien laulumiesten Jääkäri lauluryhmästä. Puolin ja toisin tapahtuvan muistamisen yhteydessä luovutimme Hyrynsalmen kunnalle JP 27 Pohjois-

Pohjanmaa ja Kainuun perinneyhdistyksen pöytästandaarin ja osoitimme samalla arvostusta ja kiitosta kunnan toteuttamasta perinnetyön vaalimisesta.

700 Suomussalmen sankarivainajaa riihessä

Olimme päättäneet osallistua seuraavana päivänä Hyrynsalmen kirkossa järjestettävään messuun. Kirkko säilyi polttamattomana saksalaisten joukkojen poistuessa Hyrynsalmelta Lapin sodan aikana. Hyrynsalmelainen perinnetyön aktiivi Matti Kemppainen esitteli sukunsa perinnemaille kirkon tuntumaan sijoitettua muistomerkkiä – Viimeinen Kotimatka. Paikka ja merkki ovat kirkon ohella tutustumisen arvoisia.

Tuolla paikalla sijaitsi vanha Salmelan talon asuinpaikka, jonka pihapiirissä olleeseen riiheen tuotiin noin 700 Suomussalmen taisteluissa 1939-1940 kaatunutta sankarivainajaa. Jäättyneet vainajat sulatettiin ja siirrettiin arkkuihin ja vietiin Hyrynsalmen kirkkoon lähetettäväksi sieltä kotiseurakuntiin. Viimeisen palvelun suorittivat työvelvolliset ja lotat. Yksi vastuuhenkilö Hallan Ukon tytär, lotta Elsa Heikkinen (1901-1989) muisteli: ”Vainajia tuotiin riiheen sitä mukaa kuin edelliset ehtivät sulaa, ja ne voitiin panna arkkuihin. Ruumisarkut vietiin kelkoilla kirkkoon, jossa

Viimeinen kotimatka: Muistomerkki sijaitsee Hyrynsalmen kirkon läheisyydessä ja se kuvaa katkennutta elämää.

Lotta Elsa Heikkinen (Otso Heikkisen arkisto)

Lici, Juho ja Väinö Heikkisen haudalla Ilpo Kemppaisen ”Hymni” trumpetilla.

ne asetettiin poikittain selkänoiden päälle. Elämässäni ei ole mikään tapahtuma jäänyt niin pysyvästi mieleen kuin talvisodan sankarivainajille tekemäni viimeinen palvelu”.

Hyrynsalmen kirkkomaata lähestyttäessä laskemaan kukkalaitteet Lici ja Juho Heikkisen sekä heidän poikansa jääkäriluutnantti Väinö Heikkisen haudoille muistelin, kuinka Hyrynsalmi kunnioitti Hallan Ukkona historiaan jäänyttä merkimiestä muistojuhlalla kesällä 1988. Ohjelmaan kuului tuolloinkin tervehdyskäynti Hallan Ukon ja Lici Heikkisen haudalla. Muistiinpanoni kertovat, että päiväjuhlassa puhunut apulaisprofessori Antero Heikkinen vaati kainuulaisia vaalimaan Hallan Ukon jättämää perintöä kaikessa laajuudessaan.

”Maanviljelijä J.A. Heikkisen oli Suomen itsenäistymis taistelun ruumiillistuma, joka vaikutti ratkaisevasti keskellä taloudellista ja yhteiskunnallista murrosta olevan valtion kehittymiseen. Hyrynsalmen Halla oli vuonna 1916 ja seuraavan vuoden alussa Suomen valtiollisen toiminnan keskuspaikkoja. Syrjäisen sijaintinsa turvin Halla saattoi toimia etappina, jota venäläinen virkavalta ei onnistunut valloittamaan ja jossa vieraili tärkeitä poliittisia vaikuttajia.”

”Hallan Ukko muistetaan ennen kaikkea suomalaisen itsenäisyyss taistelun merkkimiehenä, ei niinkään ansioistaan talous- tai valtiopäivämiehenä”.

Hallan talon muistopaadella tuolloin puhunut Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistyksen puheenjohtaja, kommodori Erik Wihtol toi julki: ”Itäinen jääkäritie oli erittäin merkittävä Suomen itsenäisyydelle. Lätisen reitin tukkeuduttua Nurmeksen ja Kajaanin kautta Ruotsiin mennyt reitti oli ainoa tie ulkomaailmaan. Hallan talo oli itäisen jääkärireitin tärkein etappipaikka”. Jääkärien jäljillä kulkeminen päättyi tällä kertaa mainitsemaani tervehdyskäyntiin Heikkisten haudoilla. Kukkalaitteet laskettuamme loihti matkaoppaamme Ilpo Kemppainen esille trumpetin ja soitti haudoilla Axel von Kotherin ”Hymnin”. Sävelet jäivät soimaan meidän kaikkien sydämiin.

Ajatuksia matkasta

Itsenäisyytemme syntyhetket, oman maan vapauden luominen ja sen puolustaminen samaa vihollista vastaan kolmessa erillisessä sodassa vaaran vuosineen muodostavat yhden suuren kokonaisuuden. Se on sisältänyt kuolemanvaaraa, uhrauksia, menetyksiä, uhkaa, mutta on samalla

luonut tavattoman lujan perustan vapaudentahdollemme.

Vaellus viritti mieleen jääkärien merkityksen ja aikaan saannokset tuossa historiamme kehitysvaiheessa, ja kuinka merkityksellistä Hallan Ukon työ oli itsenäisyytemme saavuttamisen tuoksinassa.

Historian tulkinta ja ymmärrys jääkäreistä avautui meille jälleen kerran. He karkottivat venäläiset, kukistivat kapinan, voittivat vapauden, torjuivat talvisodassa Neuvostoliiton, pelasivat jatkosodassa Suomen itsenäisyyden ja jättivät perintönä henkisen testamentin, jonka sanoma kantoi aikaisemmin, on ajankohtainen tänä päivänä ja hahmottaa lujan arvopohjan tuleville sukupolville. Meille voimistui entistä vahvempi tahto ja kyky Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa sekä laajemminkin, vaalia ja voimistaa Hallan Ukon ja Jääkäripataljoona 27:n perinnettä.

TEKSTI: Kari Ahokas

JP 27:n Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun Perinneyhdistyksen puheenjohtaja

Suomalaiset perinteiseen tapaan mukana Saksan jalkaväkipäivillä Hammelburgissa

Suomalaisten osallistumisella Saksan jalkaväkipäiville on pitkät perinteet. Saksassa toiminut Jääkäriliitto oli tiiviissä yhteistyössä Suomen Jääkäriliiton kanssa. Osa tätä yhteistyötä oli suomalaisten osallistuminen Saksan jalkaväkipäiville.

Saksan Jääkäriliitto yhdistyi 1990-luvulla Saksan jalkaväkiliiton kanssa ja aikaisemmat jääkäripäivät muuttuivat Hammelburgissa pidettäväksi jalkaväkipäiviksi, joille Suomesta osallistuu vuosittain jääkäriperinneliikkeen ja puolustusvoimien edustajia.

Hammelburg on Baijerissa sijaitseva keskiaikainen kaupunki. Kaupungissa on vuonna 1956 perustettu Saksan Jalkaväkikoulu. Koululla on laajat koulutusvelvollisuudet, jonka johtaja on samalla Saksan jalkaväen tarkastaja, sotilasarvoltaan prikaatikenraali.

Aikaisemmasta osallistumisesta esimerkkinä on vuoden 1992 Saksan jääkäripäivät Hammelburgissa. Suomea edusti tuolloin alkukesästä edesmennyt Erkki Pekki perinneyhdistyksestä sekä everstiluutnantti Kari Rimpi ja yliluutnantti Vesa Virtanen Uudenmaan jääkäripataljoonasta.

Tänä vuonna Saksassa järjestettiin 26. jalkaväkipäivät 10. – 12.7.2024. Tilaisuuden järjestelyistä vastasivat Saksan jalkaväkikoulu ja Jalkaväkiliitto.

Suomesta osallistui Jääkärisäätiö, JP27 perinneyhdistys, puolustusvoimat sekä suomalaisia reserviläisiä.

Tilaisuudessa luovutettiin Jalkaväkiliiton puheenjohtaja kenraalimajuri (evp) Josef Blozille Vapaussodan perinneliiton myöntämä Sininen risti. Suomalaiset laskivat Stein der Infanterie -muistomerkillle seppeleen.

Prikaatikenraali Michael Matz suomalaisten seppeleenlaskijoiden kanssa muistomerkillä. Suomalaiset kuvassa vasemmalta: everstiluutnantti Mikko Kuokka, prikaatikenraali Pertti Laatikainen (evp) ja kapteeni (res) Pekka Sillanpää.

Pertti Laatikainen luovutti Saksan Jalkaväkiliiton puheenjohtaja kenraalimajuri (evp) Josef Blozille Vapaussodan perinneliiton myöntämän Sinisen ristin.

Suomalaiset reserviläisten osallistuivat ammuntakisaan menestyksekkäästi, kuten seuraavassa artikkelissa kerrotaan.

Seuraavat jalkaväkipäivät järjestetään heinäkuun toisella viikolla vuonna 2025.

TEKSTI: Jääkärisäätiön hallituksen puheenjohtaja, Prikaatikenraali (evp) **Pertti Laatikainen**

Suomalainen reserviläinen tyhjensi ampumakilpailun palkintopöydän

Tänä vuonna meitä Perinneyhdistyksen reserviläisiä osallistui jalkaväkipäiville ennätysuuri kuuden henkilön joukko: Pekka Sillanpää, Teemu Lahtinen, Heikki Koivupalo, Martti Lehtosalo, Alexander Lindberg ja Elias Nummelin. Perinteiseen ja tärkeään ampumakilpailuun osallistuimme yhdellä suomalaisella ja toisella Saksan kanssa jaetulla joukkueella.

Jalkaväkipäivien paluumuuttaja 9 vuoden takaa, Heikki Koivupalo, yllätti kaikki ja otti jättipotin. Heikki voitti ylivoimaisesti (noin 50 % marginaalilla) kivääriammunnan sekä ammunnan kokonaiskilpailun ja joukkuekilpailussa sijoittui toiseksi yhdessä Martti Lehtosalon ja

saksalaisten kanssa. Menestyksen salaisuus piili Heikin kaksi vuotta sitten aloittamassa SRA-harrastuksessa (toim. huom. SRA = sovellettu reserviläisammunta) ”Jo pienellä, säännöllisellä harjoittelulla taidot sekä varmuus kasvavat huomattavasti”, Heikki toteaa. Hieno osoitus ennen kaikkea suomalaisten vahvasta am-

pumataidosta. Ironista saattoi olla Heikin kilpaileminen puolustushaaran mukaisessa tumman sinisessä baretissa.

Hienoa on aina näissä yhteyksissä myös tavata Puolustusvoimien henkilökuntaa ja vaihtaa ajatuksia

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Heikki Koivupalo tyhjensi pöydän pokaaleista vänrikinniityllä. Hän voitti kivääriammunnan ylivoimaisesti sekä ammunnan kokonaiskilpailun, Kuva Pekka Sillanpää

Leipzigin ryhmä Goethen muistomerkin edessä - Wittke, Sillanpää, Lindberg, Lehtosalo, Aretz, Koivupalo, Drabinski, Lahtinen, Devers, Nummelin. Suomalaiset ja saksalaiset erottaa housuista. Kuva tuntematon turisti

Jatkuu edelliseltä sivulta.

reservin toiminnasta. Kenties vielä joku vuosi saamme sotilasjoukkueen ampumakilpailuun. Saksan Jalkaväkiliiton vuosikokouksessa kerroin Mark Aretzin alustamana Viron voitonpäivään 23. kesäkuuta osallistumisesta Suomen MPK:n delegaation näkökulmasta. Bundeswehr selvittää saksalaisten mahdollisuuksia osallistua tapahtumaan jatkossa.

Jalkaväkipäivät oli rakenteeltaan vähän toisenlainen, mitä viime vuosina on tapana ollut. Yöpyminen oli afgaaniparakeissa ja viritti osaltaan kisatunnelmaa, samoin kuin pitkästä aikaa vierailu ja esittelyt Bonnlandissa. Ensimmäisen illan räminärokin kyllä toivoisi loppuvan vänrikinnityllä. Sellainen meteli ei mielestäni kuulu tällaisen muuten arvokkaan tapahtuman henkeen. Kaihoisasti tulee muisteltua taitavaa ja tyylikästä ruotsalaista sotilassoittokuntaa 10 vuoden takaa.

Akateeminen anti

Kuten akateemishenkinen joukkomme aiemminkin, tänäkin vuonna matka suunniteltiin tuomaan sivistystä ja kulttuuritietämystä sotilastoinnin ohella.

Paluumatkalla Hammelburgista poikkesimme Weimarissa patsastelemissä Goethe-Schiller-muistomerkin edessä. Johann Wolfgang von Goethe oli saksalainen yleisnero ja kirjailija. Opiskelunsa hän aloitti Leipzigin yliopistossa. Weimarista tuli Goethen kotikaupunki, jossa hän toimi monialaisena poliitikkona ja sotaministerinä yhteistyössä Weimarin herttua Karl Augustin kanssa. Goethen ansiosta Weimarista kehittyi eurooppalainen kulttuurikeskus. Se veti puoleensa aikansa lahjakkaimpia taiteilijoita, kuten runoilija-historioitsija Friedrich Schiller, jonka mukaan nimettyä yliopistoa kävimme katsomassa viime vuoden paluupysähdyksellä Jenassa (Parole 3/2023). Patsaan kaksikko

Reserviläiset Goethe-Schiller-muistomerkin edessä Weimarissa. Kuva tuntematon turisti

pidetään saksalaisen klassismin merkittävimpinä kirjailijoina.

Yhden yön pysähdys tehtiin Leipzigissa. Eversti Aretz esitteli kotikonstujaan. Mieleenpainuvimpina merkkeinä jäivät mieleen vanhan kaupungin lukuisat Hof'it eli sisäpihakäytävät. On hyvä myös tietää, että vuonna 1915 avattu Leipzigin päärautatieasema on Euroopan suurin 8 hehtaarillaan. Luonnollisesti kansojen taistelun muistomerkki kuuluu aina Leipzigin ohjelmaan. Uutena kohteena osa kävi katsomassa Kustaa II Aadolfin kuolinpaikan muistomerkin Lützenissä.

Matkan viimeinen yöpyminen oli Wittenbergissä, joka tunnetaan Martti Lutherin kotikaupunkina ja teesien naulaamispaikkana. Tutustuimme vanhankaupungin keskeisiin nähtävyyksiin ja kiipesimme linnankirkon torniin. Yöpymiseen ja ateriointiin voi suositella sopuhintaista Brauhaus Wittenbergiä.

Jalkaväkipäivien matkan totesimme kaikki erittäin onnistuneeksi. Ensi vuonna on taas toiveena kasata ampumajoukkue(et), joko taitavilla tai muuten FINDE-yhteistoimintaa edistävillä reserviläisillä.

TEKSTI: Pekka Sillanpää

Kolumni • Jukka Knuuti

Espanjan sisällissotaan 1936–1939 enemmän kuin Ukrainaan

Ukrainan sotaa on verrattu monesti talvisotaamme. Onhan noita yhtäläisyyksiä. Neuvostoliitto/Venäjä hyökkäsi molemmissa tapauksissa naapurinsa kimppuun. Molemmissa sodassa Kreml sai kokea, ettei lyhyeksi suunnitellusta sodasta tullut riemumarssia ei Helsinkiin eikä Kiovaan. Molemmat hyökkäyksen kohteet yllättivät niin hyökkääjän, kuin koko maailman tehokkaalla vastarinnallaan.

Suomen talvisota kesti 105 päivää. Meiltä uhkasivat loppua niin miehet kuin aseet. Toki kansainvälistä apua saatiin, mutta ei kovin paljoa. Pakon edessä oli taivuttava hyvin epäoikeudenmukaiseen Moskovon rauhaan,

Ukrainan sota on kestänyt kohta kaksi ja puoli vuotta. Vasta nyt ollaan kutsumassa riviin 25 vuotta täyttäneitä. Tähän asti kutsuttujen alaikäraja on ollut 27 vuotta. Rintamajoukkojen keski-ikäsi sanotaan 42 vuotta. Se on hämmästyttävän paljon. Meillä aikanaan SA-kokoonpanoissa mies siirrettiin 35vuotta täytettyään terävinä kärkeä edustaneista jääkäriprikaateista heikommalla aseistuksella varustettuihin jalkaväkiprikaateihin. Sattumalta urheilijakin siirtyy ikämiessarjaan 35 vuotta täytettyään.

Eli Ukrainassa riittää miehiä riviin vielä pitkään ja ulkomainen apukin on aivan toista luokkaa kuin Suomen talvisodassa saama tuki. Ukrainan ei ole tarvinnut taipua pakkorauhaan. Sanotaan, että rauhan tulee olla oikeudenmukainen. Ukrainalle se tarkoittaa kaikkien miehitettyjen alueiden takaisin saamista. Tähän taas Kremlin on näillä näkymin mahdotonta suostua.

Ukrainan sanotaan taistelevan koko Euroopan turvallisuuden puolesta: jos Venäjä voittaa, se hyökkää myöhemmin jonkin toisen naapurinsa kimppuun. Tässä Ukrainan sotaa voidaan verrata Saksan operaatio Barbarossaan 1941. Tässä toisen maailmasodan ratkaisevassa osassa Neuvostoliitto kantoi raskaimman taakan ja samalla taisteli koko Euroopan puolesta Hitlerin natsismia vastaan.

On melkoinen paradoksi, että kun länsi tuki tuossa sodassa ratkaisevalta tavalla Neuvostoliittoa, tukee se taas Euroopan vapauden puolustajaa Ukrainaa, mutta nyt Neuvostoliiton perillistä Venäjää vastaan.

Neuvostoliitto olisi tuskin selvinnyt II maailmansodasta ilman lännen, lue USA:n, massiivista apua, vaikka Kreml tuppaakin painamaan sen pimentoon. Lend and Lease -tukena tuli esimerkiksi 376 000 maastokuorma-autoa, 52 000 maastoautoa, 22 000 lentokonetta, 14 000 panssarivaunua, 8000 tykkiä, 132 000 raskasta konekivääriä, 346 000 tonnia räjähdysainetta, 2000 veturia, 11 000 tavaravaunua, 15 miljoonaa paria jalkineita, 4,5 miljoonaa tonnia elintarvikkeita, etc. Ukrainan tuessa ollaan vielä kaukana noista luvuista.

Kuitenkin Ukrainan suurin tukija on Yhdysvallat (73,18 miljardia euroa), jonka tuki on yli puolet koko lännen antamasta tuesta. EU maat ovat tukeneet Ukrainaa 55,12 miljardilla eurolla. Luvut eivät ole suuria verrattuna vaikka siihen, että esimerkiksi Espanjan sisällissodassa vuosina 1936–39 tasavaltalaiset saivat länneltä enemmän aseita kuin Ukraina on saanut.

Lännen tuki Ukrainalle on käsitänyt mm. panssari- ja ilmatorjunta-aseita, joitain kymmeniä panssarivaunuja, tykkejä ja tykistön ampumatarvikkeita. Ikuisen rauhan ajatukseen tuudittautuneesta Euroopasta loppuvat tykistön a-tarvikkeet ja mikä pahinta, jopa kranaattien valmistuskapasiteetti.

Euroopassa suurimpia tukijoita suhteessa bkt:hen ovat Viro, Latvia, Liettua, Puola, Tšekki ja Bulgaria. Viron ja Latvian tuki nousee yli prosenttiin bkt:sta. Suomen runsaan kahden miljardin tuki ei nouse bkt-prosentteina kärkisijoille. Eteläisen Euroopan EU-maiden, Italian ja Espanjan, tuki on ollut häpeällisen vähäistä, vain 0,03 ja 0,06 prosenttia bkt:sta.

Jos tukeen lasketaan mukaan Ukrainan pakolaisten majoittamiskulut, kasvaa Itä- ja Länsi-Euroopan välinen kuilu vielä suuremmaksi. Tätä laskelmaa johtavat Puola (yli 2 % bkt:sta), Viro, Latvia, Tšekki ja Liettua. Vähiten Ukrainaa ovat tukeneet Espanja, Italia ja Ranska.

Ukrainainalle suunnattavaa tukea uhkaa sotaväsymys lännessä. EU:ssa Unkari aktiivisesti vastustaa tukea Ukrainalle. Suuri epävarmuustekijä ovat USA:n ensi vuoden presidentinvaalit. Trump on aina ymmärtänyt Putinia ja hänen lupauksensa lopettaa sota 24 tunnissa tuskin toisi Ukrainalle oikeudenmukaista rauhaa.

Putin Kremlissä odottelee enemmän kuin rintamatietoja Ukrainasta sotaväsymyksen leviämistä Euroopassa ja Yhdysvaltojen presidentinvaalia 2024.

Finnentagin huippuhetki oli jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhla helmikuussa 2015

Hohenlockstedtin Finnentagin syntymän voi palauttaa helmikuuhun 1950. Silloin 25. helmikuuta jääkärieversti Eino Polón laskee yhdessä eläinlääkäri, tohtori Claus Heinin kanssa seppeleen Kellinhusin sotilashautuumaalla siellä lepäävän neljän jääkärin muistoksi. Nämä jääkärit olivat kuolleet Locstedter Lagerissa tauteihin. Paikalla oli kymmenkunta henkilöä. Seuraavana päivänä seremonia toistettiin Lockstedtissa jääkärimuistomerkin ääressä.

Jääkäriiliitossa ulkosuhteista vastaava Polón oli matkustanut perheensä kanssa Lockstedtiin Heinin perheen vieraaksi. Claus Heinin puoliso Käthe oli kahvila Schüttea pitäneen perheen tytär. Lockstedter Lagerin pääkadulla sijainnut kahvila Schüttele oli jääkäreiden vapaa-ajan tukikohta. Jääkäreiden ja Shütten perheen välille syntyi tiivis ystävyys suhde, jota kuvastivat 1970-luvulle saakka jatkuneet molemminpuoliset vierailut.

Helmikuun 1950 seppeleenlaskuseremonian muodot ovat säilyneet kutakuinkin muuttumattomina. Heinin aviopari ehdotti, että tilaisuus järjestettäisiin vuosittain. Näin sai alkunsa jääkäreiden ja heidän saksalaisten ystävien ystävyys muotonsa, joka on jatkunut 76 vuotta.

1952 oli Lockstedtin Jääkärimuistomerkillä noin 30 henkeä, joista Eino Polón oli ainoa suomalainen. Myöhemmin syksyllä oli Heinin vieraskirjaan ilmestynyt Erkki Pekin ja neljän muun suomalaisen kiitokset. Erkki Pekki oli isänsä jääkärimajuri Mikko Pekin jalanjäljillä.

1953 löytyi vieraskirjasta Tauno Sihvon nimi, jääkärimellä ”Sicher IV” varmistettuna. Sihvon mukana oli

Finnentagin vaatimaton alku: Jääkärieversti Polón laskee seppeleen Kellinhusin jääkärihaudoille.

hänen perheensä. 1954 on vieraskirjassa jääkärikenraali Väinö Vainion nimi. Vainion ja Polónin nimet löytyvät kirjasta melkein vuosittain aina 1970-luvun lopulle saakka.

Finnentag jatkui vuosittain matallalla profililla. Kellinhusenin ja Lockstedter Lagerin luottamushenkilöt ja virkamiehet ovat olleet juhlan vietossa mukana alusta alkaen.

Jääkärikapteeni professori Lauri Leppäsen 1939 vihitty Jääkärimuistomerkki siirrettiin 1955 alkuperäiseltä paikaltaan, nykyisen koulun alta, kunnialehtoon Ehrenheiniin, Muistomerkin uudelleenpaljastukseen osallistui kaikkiaan 120 suomalaista, jääkäreitä ja heidän perheenjäseniään. Lisäksi paikalla oli runsaasti saksalaisia merkkihenkilöitä.

1956 kunnan nimi muutettiin Hohenlockstedtiksi, sillä Lager, leiri, aiheutti sodan jälkeen hankalia mielenlyhtymiä.

1956 Heinin vieraskirjaan oli ilmestynyt jääkärikenraalien Väinö Valven ja Lennart Oeschin nimet. Seuravana vuonna jääkärikenraali Albert Puroman perhe oli kuitannut kiitoksensa kirjaan. 1963 oli vieraskirjaan kirjoittanut nimensä 15 jääkäriä jääkärikenraalit Valve ja Ekberg ensimmäisenä ja viimeisenä jääkärimajuri Mikko Pekki.

Strauss lähetti tervehdyksen Jääkäriiliiton vuosikokoukseen

Länsi-Saksan puolustusministeri Frans Josef Strauss lähetti 1961 tervehdyksen jääkäriiliiton vuosiko-

Jääkäriperinneliikkeen Saksan yhteysupseeri Eversti (res.) Mark Aretz on tullut suomalaisille mm. kesäisin Turussa pitämiensä esitelmien kautta. Kuva Seppo Lerkki

Kyösti Vuontelan järjestämät tilaisuuden keräävät aina kiitettävän määrän yleisöä. Kuva Seppo Lerkki

kokseen Kouvolaan sekä Hohenlockstedtin juhlallisuuksiin.

Jääkäriliitto järjesti syyskuussa matkan Hohenlockstedtiin. Mukana oli 27 henkeä, joista 19 jääkäriä. Jääkärimuistomerkin kunnianosoitukseen osallistui myös runsaasti paikallisia henkilöitä. Heidän joukossaan oli jääkärien ajan kanttiini 7:n hoitajana toiminut, nyt 89-vuotias rouva Marie Böge, lempinimeltään Tante Mia.

1964 Polon ja jääkärimajuri Heikki Nurmi osallistuivat Saksan jääkäriliiton jääkäripäiviin Bückburgissa. Suomalaisille osoitettiin huomiota soittamalla päivien seremonioissa ”suomalainen sotarukous”.

1965 Finnentagia vietettiin mahtavin menoin: olihan jääkärien koulutus aloitettu 50 vuotta aikaisemmin. Paikalla oli Bundeswehrin ”suuri” soittokunta, täysivahvuinen kunniakomppania sekä monilukuinen sotilasasuisten joukko. Kunnantalon, entisen komendantin talon ovipieleen kiinnitettiin jääkäreistä kertoma muistolaatta. Jääkäreitä edustivat jääkärieverstit Walter Horn sekä Eino Koskimies.

1968 oli merkivuosi Finnentagin historiassa, sillä silloin osallistui juhlallisuuksiin ensi kertaa Suomen

valtiovallan edustaja, pääkonsuli Carolus Lassila.

1970-luvun alussa Hohenlockstedtissa mietittiin, millainen Finnentag olisi, kun entisiä jääkäreitä ei pääsisi osallistumaan tilaisuuteen. Uskottiin, että sitoutuminen jääkäriperinteeseen oli hiipumassa. Jälkikäteen voimme todeta, että nuo huolet olivat täysin aiheettomia. 1973 perustettu JP27:n perinneyhdistys sekä Jääkäriliiton seuraajaksi luotu jääkärisäätiö jatkoivat perinnetyötä ja yhteyksien hoitamista Hohenlockstedtiin.

1970-luvulla Finnentagia ei enää järjestetty yhtä suurellisesti kuin aikaisemmin. Vielä 1980-luvullakin tapahtuma oli melko epävirallinen. Muutama reserviläinen oli tullut paikalle ja osallistujia oli viitisenkymentä.

1985 Finnentagiin osallistui Schleswig-Holsteinin sisäministeri, jonka isä oli ollut jääkäreiden kouluttajana Lockstedter Lagerissa sekä sittemmin itärintamalla ja Libaussa. JP27:n perinneyhdistys järjesti matkoja HoLoon. 1986 matkaan osallistui 57 henkeä.

1986 järjestettiin Saksan jääkäripäivät yhteistyössä Bundeswehrin kanssa. Saksan Jääkäriliitto yhdistettiin

1990-luvulla Saksan jalkaväkiliiton kanssa ja jääkäripäivät muuttuivat Hammelburgissa pidettäviksi jalkaväkikipäiviksi, joille Suomesta osallistuu vuosittain jääkäriperinneliikkeen ja puolustusvoimien edustajia.

Lokakuussa 1988 teki 70 sotaveteraania Finnjetillä risteilyn kohteena Hohenlockstedt ja Hampuri. HoLon käyntiä juhlisti jääkärikenraali Väinö Valveen mukanaolo. Hänen ensimmäisestä saapumisestaan Lockstedtiin oli kulunut 72 vuotta.

1992 Saksan jääkäriliitto järjesti jääkäripäivät keskaiakaisessa Hammelburgissa. Suomea edusti Erkki Pekki perinneyhdistyksestä sekä everstilutnantti Kari Rimpi ja yli-lutnantti Vesa Virtanen Uudenmaan jääkäripataljoonasta.

Puolustusvoimat tuli Finnentagiin 1980-luvulla

Puolustusvoimat tulivat mukaan Finnentagin viettoon 1980-luvun lopulla. 1990-luvun alusta on kuvia, joissa näkyy ensi kertaa suomalaisia sotilasasiamiehiä. Presidentti Mauno Koivisto tuolloin todennut, että Pariisin rauhansopimus on ydinaseita

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

lukuun ottamatta vanhentunut ja menettänyt merkityksensä.

Valokuvissa esiintyneitä sotilasasiamiehiä olivat mm. Asko Kilpinen ja Jukka Pennanen, joista molemmista tuli sittemmin jääkäriperinneliikkeen kantavia hahmoja perinneyhdistyksen ja Jääkärisäätiön puheenjohtajina.

Vuoden 2002 Finnentagissa Suomea edusti suurlähettiläs Leif Fagernäs. Hän on jääkärikenraali Uno Fagernäsin pojanpoika. Suurlähettiläs kuvasi puheenvuorossaan isoisänsä jääkärivaiheita. Päivän kuluessa allekirjoitettiin sopimus pysyvästä jääkärinäyttelystä Wasserturmin museossa. Museossa vierailee vuosittain 200-300 suomalaista. Museossa säilytetään myös yhtä jääkärilippua, jotta vältetään lipun vuosittaisesta kuljettamisesta Suomesta.

Suomalaisilla ja saksalaisilla reserviläisillä oli yhteistoimintaa. Mark Aretzin aloitteesta heidän tapaamisensa liitettiin Finnentagiin. Ehdotus reserviläisten käyttämisestä Ehrenheimin seppelleenlaskun kunniaosastona toteutui vuosia myöhemmin. 2024 Finnentagissa tätä kunniaosastoa johti JP27:n perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osaston puheenjohtaja suomenkielisin komennoin.

2005 Finnentagiin osallistui puolustusvoimien komentaja amiraali Juhani Kaskeala. Hänen seuraajansa ovat olleet Hohenlockstedtissa seuraavasti: Ari Puheloinen 2012, Jarmo Lindberg 2015 sekä Timo Kivinen 2020.

2005 tuli kuluneeksi 90 vuotta jääkärikoulutuksen aloittamisesta. Finnentagin juhlallisuutta korosti puolustusvoimien komentajan amiraali Kaskealan paikallaolon lisäksi myös juhliin saapunut Kaartin soittokunta.

100-vuosijuhlissa mukana perinneosastojen liput vartioineen

Finnentagin ehdoton huippu oli 2015 jääkärikoulutuksen alkamisen 100-vuotisjuhla, mihin Suomesta saapui noin 300 henkeä.

Esitelmätilaisuus aloitettiin syntymäpäiväonnittelulla. Mark Aretz oli täyttänyt 60 vuotta ja Kyösti Vuontelan 75-vuotispäivä lähestyi. Kuva Tuula Rahkonen

Kunnialehdon muistotilaisuuteen osallistui Saksan Wachbataillonin kunniajoukkue sekä suomalainen kunniaosasto. Siinä lippuineen mukana edustus kaikista kuudesta jääkäriperinnettä kantavasta joukko-osastosta. Musiikista huolehti Kaartin soittokunta.

Seppelleenlasku kunnialehdossa oli sekini poikkeuksellisen juhlallinen. Juhlapuheen piti puolustusvoimien komentaja Jarmo Lindberg. Jääkärien omaisten seppelleen laski kaksi kenraalia, Gustav Hägglund ja Sami Sihvo, molemmat jääkärikenraalien poikia, Woldemar Hägglundin ja Jussi Sihvon.

Ohjelmaan kuului myös kuvaelma ensimmäisten 19 jääkäriksi koulutettavien saapuminen Lockstedter Lagerille. Heidät otti rautatieasemalla vastaan vuoden 1915 aikaisiin uniformeihin sonnustautuneet majuri Maximilian Bayer ja kaksi aliupseeria. Bayer johdatti alokkaansa jääkäriajasta periytyvään M1-kasarmiin monisatapäisen yleisöjoukon saattamana.

Vuoden 2019 Finnentagia vietettiin laajemmalla skaalalla, sillä Jääkärisäätiön puheenjohtaja Jukka Pennanen toi säätiön hallituksen edustajat Osnabrükin ja Munsterin kautta HoLoon. Osnabrükiin on haudattu

12 junaonnettomuudessa 1918 kuollutta jääkäriä. Munsterissa taas on muistokivi, sillä kaupungissa toimi 1918 JP27:n täydennysosasto.

2021 koronaepidemia katkaisi Finnentagin 70-vuotisen perinteen. Mutta viettämättä juhlaa ei jätetty, vaan se tehtiin virtuaalisesti. Virtuaali-Finnentag noudatti tarkasti ”oikean” Finnentagin kaavaa. Parolen hovikuvaaja Jorma Ignatius kuvasi tietokoneruutua ahkerasti. Tavanomaisista Finnentag kuvista otokset poikkesivat sikäli, että niistä puuttuivat yleisökuvat ja kolmen hengen seppelpartioiden sijasta kunnianosoitukset suorittivat yksittäiset seppelleenlaskijat. Ruudulta saatettiin nähdä myös tavanomaiset seremoniaan kuuluvat puheet. Mark Aretz teki jättiurakan virtuaali-Finnentagin järjestelyssä.

Tämän vuoden Finnentag oli merkittävä Suomen Nato-jäsenyyden vuoksi ja niinpä juhlaan osallistui ensi kertaa. Schleswig-Holsteinin osavaltion pääministeri Daniel Günther.

Mark Aretz päätti esitelmänsä: tarkoitukseni oli kertoa poliittisesta tilanteesta eri aikoina ja sen vaikutuksesta Finnentagin viettämiseen. Pitkään seremonia vietiin läpi hyvin matalalla profililla.

Finnentagin kohokohta on varmasti ollut vuosi 2015, jolloin vietettiin jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhlaa. ”Haluaisin muistuttaa siitä, kuinka kaikki alkoi vajaa viisi vuotta toisen maailmansodan päättymisen jälkeen. Tuolloin Saksan oli spitaalinen, maailmanhistorian

hylkiö. Suomessa ihmisillä oli muutaakin huolta kuin saksalais-suomalaisen aseveljeyden muistaminen.”

”Todellinen aseveljeys osoittautuu arvokkaaksi erityisesti vaikeina aikoina. Eino Polón todisti sen. Hän on meille kaikille esikuva. Maailmanhistoriassa vertaansa vailla oleva

saksalais-suomalaisen aseveljeyden henki on säilynyt ennallaan.”

TEKSTI: **Jukka Knuuti** kirjoittanut **Mark Aretzin** esitelmän aineistosta.

Perinteinen jääkäriseminaari Kauhavan Korttesjärven yhtenäiskoulussa

Lauantaina 7.9.2024 klo 13.00–16.00

Kauhavan Korttesjärven yhtenäiskoulun sali, Jääkärintie 85, 62420 Korttesjärvi

Heimosodista alustaa Euroopan historian dosentti Oula Silvennoinen ja toimittaja Helena Kujala esittelee tutkija, poliitikko ja lehtinainen Tekla Hultinin (1864–1943) elämää. Lisäksi Korttesjärvi-Seura ry:n puheenjohtaja Mauri Jokela esittelee jääkäreiden hautausmaan kunnostusprojektia Latviassa ja kapellimestari Raimo Vertainen kertoo valmisteilla olevasta jääkäriaiheisesta draamasta.

Ei ennakkoilmoittautumista. Ennen seminaaria on mahdollista tutustua Suomen jääkärimuseoon klo 11.00–12.30 välisenä aikana.

Järj. Kauhavan kaupungin museopalvelut, Jääkärisäätiö, JP27:n perinneyhdistys ry ja Suomen jääkärimuseon ystävät ry

Lisätiedot: www.kauhava.fi/jaakariseминаari

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto (vast.)	Nimi	Puhelinnumero	Sähköposti
Rekisteröidyt Osastot			
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Pekka Sillanpää	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Martti Porvali	040 937 9008	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	kuopio@jp27.fi
Lappi	Markku Aherto	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Risto Esko	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Pirkanmaa	Timo Tulosmaa	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Pohjois-Pohjanmaa	Kari Ahokas	0500 684 534	pohjoipohjanmaa@jp27.fi
Satakunta	Hannu Kyrövaara	040 732 5360	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Latvala Raimo	050 358 0274	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Kyösti Vuontela	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi
Alueet			
Etelä-Karjala	Jorma K.O. Ignatius	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi

Ruben Lagusta muisteltiin Hämeenkoskella mahtavan peruskalliomuistomerkin äärellä

Maanantaina 15.7.2024 vietettiin Hämeenkoskella jääkärikenraalimajuri, Mannerheim-ristin ritari nro 1 Ernst Ruben Laguksen muistomerkillä muistojuhla ja muistolaatan paljastustilaisuus. Laguksen kuolemasta tuli tuolloin kuluneeksi päivälleen tasan 65 vuotta ja 11. elokuuta muistomerkin paljastamisesta tuli 50 vuotta täyteen.

Panssarikilta alkoi valmistella muistojuhlaa talven ja kevään aikana. Kenraali Lagus on jääkäri ja Mannerheim-ristin ritari, joten Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ja Mannerheim-ritarien säätiö tulivat mukaan muistojuhlaan.

Ajan myötä oli Laguksen peruskallion kylkeen tehty muistopaikka jäänyt ilman riittävää huolenpitoa. Hollolan kunta kunnosti syksyn ja kevään aikana muistomerkkialuetta. Kesän alkaessa kunnostettu muistomerkkialue oli entistä ehompaa valmiina ottamaan juhlaa vastaan.

Tasan kello 14.00 kajahti komennot lippujen tulosta ja varusmiessoittokunnan vaskiseitsikko aloitti soiton. Jääkärimarssin soidessa saapuivat jääkärilippu, Panssariprikaatin lippu, Kosken Hl. sotaveteraanien lippu, Panssarikillan lippu ja Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Kanta-Hämeen osaston lippu ryhmittyn muistomerkin oikealle puolelle. Tämän jälkeen otettiin vastaan Porilaisten marssin soidessa Suomen lippu. Suomen lippu ryhmittyi muistomerkin vasemmalle puolelle.

Lippujen saapumisen jälkeen ohjelmassa oli seppeleiden lasku muistomerkille. Ensimmäisenä laskettiin

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen seppeleen laskivat evl evp Ari Parkkola ja sotakamreeri Teuvo Mahrberg. Kanta-Hämeen lipunkantajana oikean puolimmaisena toimi Matti Larkka (kuva Pertti Kiviniemi).

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen seppele. Seppeleen laskivat everstiluutnantti evp. Ari Parkkola ja sotakamreeri Teuvo Mahrberg. Toisena laskettiin Mannerheim-ristin ritarien säätiön seppele ja viimeisenä Panssariprikaatin, Hollolan kunnan, Kosken Hl. sotaveteraanien ja Panssarikillan yhteisseppele. Seppelten laskun jälkeen liput poistuivat Parolan marssin tahdissa.

Juhlapuheen piti Panssariprikaatin komentaja, eversti Juhana Skyttä. Skytän puheen jälkeen tervehdyspuheen pitivät Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys Kanta-Hämeen puheenjohtaja everstiluutnantti evp. Ari Parkkola, Mannerheim-ristin ritarien säätiön toimitusjohtaja, everstiluutnantti evp. Pekka Kouri ja Hollolan kunnan edustajana kansanedustaja Jari Ronkainen. Tervehdyspuheet

avaavat kenraali Laguksen elämän vaiheita jääkärinä, panssarikenraalina, ritarina ja pääjätämäläisenä.

Viimeisenä oli vuorossa muistolaatan paljastuspuhe, jonka piti Panssarikillan hallituksen puheenjohtaja Reijo Järvinen. Puheen jälkeen Järvinen yhdessä Koski-seuran edustajan Kari Kaivolain ja Kosken Hl. sotaveteraanien edustajan Pasi Vainion kanssa paljastivat muistolaatan. Muistolaatan teksti taustoittaa muistomerkin kohdetta, Ruben Lagusta ja hänen tekojaan. Näin alueella vierailevalle kävijälle syntyy käsitys, kuka Ruben Lagus oli ja miksi hänen muistolleen on pystytetty muistomerkki nimenomaan Hämeenkoskelle.

Juhla jatkui puolustusvoimien varusmiessoittokunnan vaskiseitsikon konsertilla. Vaskiseitsikko kapellimestarinsa ylikersantti Severi

Muistolaatan teksti kuuluu seuraavasti:

Jääkärikenraalimajuri Ernst Ruben Lagus 12.10.1896 Hämeen läänin Koski – 15.7.1959 Lohja

Tämä 11.8.1974 paljastettu arkkitehti, sotaveteraani Unto Ojosen suunnittelema muistomerkkikokonaisuus kunnioittaa sodan ajan Panssaridivisioonan komentajan, jääkärikenraalimajuri Ernst Ruben Laguksen itsenäisen Suomen hyväksi tekemää elämäntyötä. Muistomerkki toteutettiin Kosken H.L. sotaveteraanien aloitteesta sekä perustetun muistomerkkitoimikunnan ja Kosken H.L. kunnan toimesta. Tukensa hankkeelle antoivat myös Puolustusvoimat, alueelliset sotaveteraanijärjestöt, maanpuolustuskilat ja -yhdistykset, eri kansalaisjärjestöt sekä lukuisat yksityiset kansalaiset.

Harvoin on kukaan saanut alaistensa taholta sellaista kunnioitusta ja ihailua kuin kenraali Lagus, Mannerheim-ristin ritari numero 1, joka on jäänyt sotahistoriamme lehdille maineikkaana suurten tekojen miehenä. Hän oli ennen kaikkea sotilas; peloton, vaativa ja tinkimätön. Kenraali jätti testamenttinaan meille kaikille elämäntyönsä ja muistonsa, joiden velvoittama voima elää edelleen. Hänen johdollaan suomalainen sotilas, joka oli ollut sitkeän ja taipumattoman puolustuksen sankari, osoittautui myös kykenevänsä salamannopeaan iskuvalmiiseen toimintaan. Muistomerkkin Suomen peruskallioon kiinnitetyt Jääkärikunniamerkki, Mannerheim-risti ja Panssaridivisioonan kolminuolitunnus kertovat myös katsojalle niistä Ruben Laguksen teoista ja saavutuksista, jotka olivat välttämättömiä Suomen vapauden säilyttämiseksi.

Ernst Ruben Laguksen sanoin: Suomen kansa käsittää isänmaansa itsenäisyyden ja oman vapautensa syväksi oikeudekseen. Älköön tästä maasta koskaan väistykö se henki, joka on valmis puolustamaan tätä oikeutta viimeiseen saakka.

Muistojuhlalta on Mauri Hokajärven kuvaama ja editoima video, joka löytyy QR-koodin takaa ja on myös nähtävissä osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=ucGnNT6s6Qk>.

Rauhalan johdolla viihdytti yleisöä noin puolen tunnin ajan kymmenen kappaleen monipuolisella konsertilla.

Useampisatapäinen yleisö oli seuraamassa sään suosimaa tilaisuutta, tutustumassa Panssarimuseon kalustoon ja vanhoihin asuihin sonnustautuneisiin ”Laguksen miehiin” ja nauttimassa Lahden sotilaskotiyhdistyksen munkeista ja kahvista.

Eversti Laguksesta tuli Jääkäriprikaatin komentaja

Panssariprikaatin komentaja eversti Juhana Skyttä tarkasteli Laguksen mittavaa elämäntyötä erityisesti panssarijoukkojen näkökulmasta.

Vapaussodan jälkeen Lagus jäi puolustusvoimien palvelukseen. Vaikka jääkäriajalla oli suuri vaikutus, ei La-

gus korostanut arvoaan käyttämällä sotilasarvonsa edessä jääkäri-titteliä.

Talvisodan päätyttyä Lagus ylennettiin everstiksi ja elokuussa 1940 hänet komennettiin Polkupyöräprikaatin komentajaksi Mikkeliin. Sitten Lagus sai johtoonsa myös Kuopioon sijoitetun Jääkäriprikaatin ja molemmat yhdistettiin uudeksi Jääkäriprikaatiksi.

Jatkosodan alkuvaiheissa 1. Jääkäriprikaati menestyi eversti Laguksen johdolla erinomaisesti. Hän oli hyvin hyökkäyshenkinen ja uskoi, että hyökkäyksen pitää liikkua. Toimiessaan tilapäisesti 5. divisioonan komentajana, hän johti hyökkäystä Laatokan pohjoisrannalla Tuulosjoelle asti.

Panssariprikaatin komentaja eversti Juhana Skyttä (kuva Esa Muikku).

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Tämän sotamenestyksen ansiosta Ruben Lagus nimitettiin ylipäällikkö Mannerheimin päätöksellä 22.7.1941 ensimmäiseksi Mannerheim-ristin ritariksi.

Palattuaan 1.Jääkäriprikaatin komentajaksi hän johti yhdellä jalkaväkirykmentillä ja Panssaripataljoonalla vahvistetun Osasto Laguksen hyökkäystä Petroskoihin saakka. Kenraalimajuriksi hänet ylennettiin 3.10.1941.

Asemasodan aikana Panssaridivisioonassa ei sorruttu ajanviettoon ja puhdetöihin, vaan komentajan johdolla jatkettiin ankaraa koulutusta – ”Sirkus Lagusta”. Tiukasta kurista huolimatta Laguksen alaisuuteen pyrittiin ja sinne kuuluminen nähtiin kunniana. Puhuttiinkin ”Laguksen miehistä”. Panssarikenraali oli vaativa, päättäväinen ja pikkutarkka, mutta ehdottoman oikeudenmukainen.

Keväällä 1941 hän perehtyi huolellisesti saksalaisten panssarijoukkojen taistelutapaan kiertäessään useita varuskuntia ja harjoituskenttiä Saksassa. Matkan vaikutukset näkyivät Laguksen toimissa. Suoraviivainen ja nopea toiminta johti menestykseen. Laguksen hyökkäysperiaatteet ovat nykypäivänäkin silkkaa rautaa

Panssaridivisioonan opit ja taidot punnittiin kovissa paikoissa kesä-heinäkuussa 1944. Divisioonaa ei Laguksen vaatimuksista huolimatta voitu, tai uskallettu heittää kootusti taisteluun Kuuterselässä, vaan ylijohto säästi reservejään. Voima ei aivan riittänyt katkaisemaan neuvostohyökkäyskiilaa, vaikka jääkärit ja rynnäkötkytkkimiehet taistelivat urhoollisesti. Talissa ja Vuosalmella divisioonan vastahyökkäysten vaikutus oli sotatoimiin ratkaisevan tärkeä, torjuntavoittoon kyettiin äärimmäisissä oloissa. Panssaridivisioonana oli täyttänyt tehtävänsä!

Jatkosodan päättyttyä kenraali Lagus panssarijoukkoinen osallistui vielä saksalaisia vastaan käytyyn Lapin sotaan Ryhmä Laguksen komentajana. Panssaridivisioonana lakkautettiin joulukuun alussa. Sodan jälkeen

kenraalimajuri Ruben Lagus toimi 2. Divisioonan komentajana Turussa.

Kertomusten mukaan kenraalimajuri Lagus ei viihtynyt sodanjälkeisen Suomen puolustusvoimissa, jossa isänmaallista henkeä ei ollut sopivaa kovin näyttää ja yhteiskunnassa upseeriammatin arvostus oli alamaissa. Lagus anoi eroa tasavallan presidenttinä 1944-1946 toimineelta marsalkka Mannerheimiltä, joka kiellytti sitä myöntämästä. Eron Lagus

sai 50-vuotiaana vasta vuonna 1947, jolloin hänellä oli myös siviiliammatti odottamassa.

Lagus toimi lohjalaisten teollisuusyritysten perustaman asunto-tuotantoyhtiö Lohjan SATO Oy:n toimitusjohtajana ja perusti myös kauppapuutarhan. Lohjalla Lagus oli 1950-luvulla näkyvä ja arvostettu henkilö. Hän osallistui reserviläisten toimintaan. Kenraalin terveys kuitenkin heikkeni – sotavuosien rasitukset

Panssarikillan hallituksen puheenjohtaja Reijo Järvinen yhdessä Koski-seuran edustajan Kari Kaivola ja Kosken Hl. sotaveteraanien edustajan Pasi Vainio paljastivat muistolaatan. Siitä selviää paikalle tulijalle mistä muistomerkistä on kysymys ja miksi se on tehty (kuva Pertti Kiviniemi).

Lahden Sotilaskoti tarjoi Sotkun tuotteita (kuva Pertti Kiviniemi).

vaativat veronsa. Hän kärsi sydänviasta ja kuoli sydänkohtaukseen vain 62-vuotiaana 17.7.1959. Hänet haudattiin sukuhautaan Helsingin Hietaniemen hautausmaalle.

Lagus lähti jääkäriksi isonveljen mallia seuraten

JP27:n Kanta-Hämeen puheenjohtaja, everstiluutnantti evp Ari Parkolan keskittyi Lagukseen jääkärinä.

20.11.1914 Ostrobotnian kassahuoneessa pidetyssä kokouksessa päätettiin hakea suomalaisille sotilaskoulutusta. Koulutuksen antajaksi tuli Saksa ja 25 helmikuuta 1915

Lockstedter Lagerissa alkaneelle ns. Pfadfinder-kurssille värväytyi myös Rubenin isovelji Olof Lagus.

Ruben Lagus halusi seurata isoveljensä jälkeä. Hän kuului ns. suuren värväyksen alkupään lähtijöihin. Hän meni loppuvuodesta 1915 Kemin etapin kautta Ruotsiin vesitse. Matka yli Perämeren tehtiin jäätävissä olosuhteissa vuotavalla purjeveneellä.

Ruben Laguksen jääkäriaika ei poikennut keskiverto jääkäristä. Ruben oli pieni kokoinen ja vielä rakenteeltaan hento, joten hän sai tehdä tosissaan töitä koulutuksessa. Lagus ylennettiin hilfsgruppenfuhr-

eriksi 10.1.1916, joka vastaa lähinnä korpraalia.

JP 27, vahvuudella 1264 jääkäriä, lähti itärintamalle kesällä 1916. Ruben osallistui Misse-joen, Riianlahden ja Aa-joen taisteluihin. Aa-joen taistelut vuoden 1917 alkupuolella oli viimeinen rintamatehtävä 1.K:lle, joka siirtyi Libauhun, nykyiseen Liepajaan varuskuntapalvelukseen. Muu pataljoona seurasi runsaan kauden myöhemmin Libauhun. Libaussa Lagus sai johtajakoulutuksen, joka oli alkupohja koko sotilasuralle. Gruppenfuhreriksi Ruben ylennettiin 19.9.1917.

Ruben Lagus saapui luutnantiksi ylennettynä pääjoukon mukana Vasaan Arcturus-laivalla 25.2.1918,

Jääkärien uhkarohkea yritys lopulta onnistui. Lähtiessään Saksaan koulutukseen kukaan heistä ei tiennyt miten tulisi käymään. Lähtiessään heistä tuli maanpettureita ja oli täysin mahdollista, että paluu kotimaahan ei olisi enää mahdollista. Venäjään kuuluvassa Suomessa jääkäreitä odotti kuolemantuomio tai vähintään pitkä vankeustuomio. Jääkärit mahdollistivat Suomen itsenäisyyden. Kenraali Ruben Lagus oli yksi jääkäreistä.

Mannerheim-ristin ritari numero yksi Ruben Lagus

Laguksesta Mannerheim-ristin ritari kertoi tervehdyksessään Mannerheim-ristin ritarien säätiön toimitusjohtaja everstiluutnantti evp Pekka Kouri: ”Ylipäällikkö on nimittänyt ensimmäiseksi Mannerheim-ristin ritariksi eversti Ernst Ruben Laguksen tunnustukseksi hänen henkilökohtaisesta urhoollisuudestaan ja suuriin tuloksiin johtaneista sotatoimistaan”. Näin kuului 22.7.1942 annettu virallinen tiedotus.

Uutinen levisi kulovalkean tavoin. Lahden radioasema kertoi ensimmäisestä kunniamerkin saajasta 24.7. ja sanomalehdet seuraavana päivänä. Tieto kulki myös kylästä kylään ja suusta suuhun: Lagus oli palauttanut Laatokan Karjalan sen oikeille omistajille.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Panssarimuseolta saatiin Panssarikiltalaisten toimesta paikalle T-26 (kuva Pertti Kiviniemi).

Laguksen muistomerkkialue on luonnonkauniilla alueella. Muistomerkki on tehty peruskallioon ja kokonaisuus on erittäin näyttävä (Kuva Esa Muikku).

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Jo aikalaiset palvelustoverit ja tulevat ritariveljet arvioivat ensimmäisen ritarin ansioita: ”Velvollisuudentuntoinen,

Toinen Mannerheim-ristin ritari, tuolloinen alainen, myöhemmin kenraalimajuri Jouko Hynninen on todennut: ”Ruben todella hallitsi sotataidon. Itse taistelunjohto pysyi tiukasti aina hänen käsissään. Hän arvasi hyvissä ajoin vihollisen vastatoimet ryhtyen eliminoidaan niitä jo etukäteen. Laguksen parhaita upseerihyveitä oli koulutuksen ja kurin ylläpitäminen. Sota-aikanakin hän piti jatkuvasti harjoituksia. Reilun miehen sääntöjä Lagus ei unohtanut: Hän ymmärsi ylivoimaiset vastustukset ja levonkin tarpeen, mutta huolimattomuutta ja leväperäisyyttä tai taisteluhengen puutetta ei koskaan.”

Nythän olemme Panssarijoukkojen ja myös Saksan jääkäreiden juhlassa, joten on syytä tässä lopuksi lausua se, minkä Lagus komennukseltaan vuonna 1941 toi omille joukoilleen: Panzer voran, die Strasse frei für Panzer. Panssarit kärkeen, tie vapaaksi panssareille. Tällä menetelmällä Lagus valtasi myös Aunuksen. Ei häntä turhaan Suomen Rommeliksi kutsuttu...

Otteita Hollolan kunnanvaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja Jari Ronkainen totesi tervehdyksessään: Tämä Laguksen muistomerkki, joka paljastettiin peruskallioon tehtynä liki 50-vuotta sitten, on pysyvä osoitus Laguksen merkittävästä panoksesta Suomen puolustuksen ja samalla maamme historian hyväksi..

Kesällä 1941 Lagus kiersi tuolloin kenraalimajuri Talvelan kanssa tarkastamassa taisteluasemia. Hämäläiseen Ilves-divisioonaan

kuuluneet koskelaiset pioneerit olivat rakentamassa polkusiltaa Tuulosjoen yli. ”Mistä miehet ovat kotoisin”, Lagus kysyi. ”Koskelta, herra eversti”, kuului vastaus. ”siellähän minäkin olen syntynyt”, totesi Lagus. Tämä kohtaaminen juurtuikin koskelaisten pioneerien mieleen varsin hyvin, ja se onkin jäänyt pysyvästi elämään Kosken historiaan!

Noin 30 vuotta myöhemmin sotaveteraaneilla syntyi saunan lauteilla ajatus muistomerkkin rakentamisesta koskelaiseen kallioseinämään sen tien varrelle ja siihen maisemaan, jota Lagus oli lapsuudessaan ja nuoruudessaan kulkenut. Lopu onkin historiaa...

TEKSTI: Ari Parkkola

KUVAT: Pertti Kiviniemi

Olof ja Ruben Lagus vuonna 1917 hiihtoasussa.

Panssaridivisioonan komentaja kenraalimajuri Ruben Lagus 1944 Talin taistelujen aikaan.

Jääkärinäyttely Latvian Valmieraan Pasi-panssareiden tehdaskaupunkiin

Näyttely Suomen jääkäreistä avattiin Latviassa keväällä jo neljättä kertaa. Näyttely on ”sivutuote” meille kovin tutun Pasi-miehistönkuljetuspanssarin valmistuksen aloittamisesta Latviassa. Pääministeri Petteri Orpo vieraili Valmierassa panssariajoneuvotehtaan avajaisissa.

Latvia on tilannut 200 kappaletta Patrian 6x6 panssaroitua ajoneuvoa. Se on kehitetty kaikille tutusta Pasista, suomalaisesta panssariajoneuvosta. Nämä ajoneuvot valmistetaan Valmierassa.

Patrian 6x6 on ollut myyntimenestys, sillä ajoneuvoa on myyty lähes 700 kappaletta. Toimitukset ovat käynnissä Suomeen ja Ruotsiin. Seuraavaksi odotetaan suurtilausta Saksaan.

Patrian 6x6- panssari ei ole ensimmäinen sotatarvike, mitä Suomi on myynyt Latvialle. 1920-luvulla myytiin Latvian ilmavoimille kaksi kappaletta Suomessa lisenssillä rakennettua Hansa Brandenburg lentokonetta.

Jääkärinäyttely on esillä Latviassa neljättä kertaa. Se rakennettiin alun perin Liepajaan 2018 niihin juhlatilaisuuksiin liittyen, jotka koskivat jääkäriliikkeen 100-vuotismuistoa. Toisen kerran näyttely oli esillä vuosi sitten, kun tuli kuluneeksi 110 vuotta jääkäriliikkeestä. Myöhemmin viime vuonna näyttely oli esillä Riikassa. Näyttely on ollut esillä myös Suomessa ja Liettussa.

TEKSTI: Jukka Knuuti

Pääministeri Petteri Orpo avaa jääkärinäyttelyn Valmieran kirjastossa.

Patrian 6x6 panssariajoneuvo on ollut myyntimenestys maailmalla. Sen edeltä Pasi on käytössä laajasti ulkomailla, kuten Virossa, Ruotsissa, Norjassa ja Hollannissa. Pasi on osallistunut sotatoimiin mm. Ukrainan sodassa.

Suomi myi Latvian ilmavoimille 1920-luvulla kaksi Hansa Brandenburg-lentokonetta. Ne varustettiin punaisella diagonaalisessa asennossa olevalla hakaristillä, joka oli tuolloin Latvian ilmavoimien kansallisuustunnus.

Kevätmatka Saksaan jääkärihautojen jäljille

Olen Jorma Valtonen Lahdesta ja kuvaan Saksassa koulutuksen saaneiden jääkärien hautoja omaksi ilokseni. Vaimoni Riitta on näillä kuvausmatkoilla ollut usein mukana. Hän on paljon taitavampi löytämään hautoja, jos niitä pitää etsiä ”huonoilla” ohjeilla. Olen harrastanut tätä nyt nelisen vuotta.

Tallennettuja kuvia on noin 1450 eri jääkäristä. Harrastus on alkanut pikkuhiljaa hautausmailla vaeltelusta.

Hautojen paikantamisessa olen saanut viime aikoina mm. Ilkka Uotilalta apua. Esim. tälle matkalle sain häneltä vihjeen Malmössä sijaitsevasta jääkärihaudasta.

Valokuvaus harrastukseni myötä olen tutustunut moniin auttaviin ihmisiin näinä neljänä vuotena, joina olen tätä puuhaa tehnyt.

Pääsääntöisesti kaikki ovat olleet avuliaita ja auttaneet minua eteenpäin etsinnöissäni. Tälle matkalle me saimme merkittävää apua mm. Jukka Knuutilta, Jukka Pennaselta, Juha Eerolalta ja Ilkka Uotilalta.

Matkakertomus 16.4.–27.4.2024

Matkaan lähdimme tiistaina 16.4.2024. laivalla Naantalista Kapellskäriin. Ajoimme Ruotsin halki Malmöhön ja sieltä Travemünde.

Lauantaina 20.4. lähdimme Lübeckistä Kellinghuseniin ja ajoimme sikäläiselle hautausmaalle. Jukka Pennasen ohjeilla löysimme hyvin neljän jääkärihaudat.

Seuraavana kohteena vierailimme Hohenlockstedtissa ja siellä olevassa museossa, jossa jääkäreillä on oma osastonsa. Jukka oli sopinut meille sinne audienssin klo 13.00. Museo on auki normaalisti sunnuntaisin, mutta seinällä oli kolmen ihmisen yhteystie-

dot. Heiltä voi kysyä, jos joku haluaisi käydä museossa muulloinkin.

Ketään ei kuulunut sovittuun aikaan, joten soitin alimpaan numeroon ja sieltä vastasi saksalainen rouva. Hän selvästi tiesi tulostamme ja vaikka emme ymmärtäneet toisiamme uskoen tapaamisen onnistuvan, koska hän mainitsi sanan Museum. Lopetimme puhelun ja jäimme odottamaan, muutaman minuutin kuluttua pihaan kurvasi auto.

Rouva avasi museon ovet ja pääsimme sisään. Yritin kysyä, mikä on sisäänpääsymaksu, mutta hän heilautti vain kättään. Hän oli ilmeisesti museonjohtaja. Hetken päästä sisään tuli toinenkin rouva ja sen jälkeen vielä joku mies. Kahvia tarjottiin heti ja se tuntui olevan heille kovin tärkeää.

Tämä toisena tullut rouva alkoi esitellä museota englanniksi ja siellä todella riitti paljon katsottavaa. Hän

osasi asiansa ja häntä oli mukava kuunnella. Museossa vierähti ainakin kaksi tuntia.

Ennen pois lähtöä teimme tui-aisostoksia, joihin kuului mm. ”jääkärisnapsia” pienissä ja vähän suuremmissakin pulloissa. Saimme mukaamme suomenkielisiä esitteitä, joissa kerrottiin jääkäreihin liittyvistä kohteista. Museon henkilökunta vaikutti oikein sydämelliseltä. Kiertelimme Hohenlockstedtissa jääkärikohteita katsellen, ennen kuin jatkoimme Seevetaliin.

Suomalainen roomalauskatolinen kirkkoherra

Seuraavana päivänä, eli sunnuntaina 21.4 ajoimme Bramschen kaupunkiin, Malgartenin kylään, jonne olimme sopineet tapaamisen suomalaisyntyisen roomalauskatolilaisen kirkkoherra Juha Eerolan kanssa. Hän on toiminut Saksassa teologina ja pappina useamman vuoden. Hän on kirjoittanut Paroleen 1/2019 jutun Osnabrückin jääkärihaudoista.

Hän hoitaa jääkärihautoja Osnabrückissä, jotka sijaitsevat historiallisella, nykyisin museoidulla Johannisfriedhofilla. Nytemmin hän on istuttanut juhannusrusuja hautaristien väliin. Tapasimme Juhan pappelissa Malgartenissa. Siellä hän esitteli meille kotiseurakuntansa kirkon. Oli todella mielenkiintoista päästä katsomaan kirkossa sellaisiakin paikkoja, joihin ei normaalisti pääse.

Malgartenista ajoimme Osnabrückiin paikalliselle hautausmaalle, Johannisfriedhofille, jonne junaonnettomuudessa (16.1.1918) kuolleet suomalaiset jääkärit on haudattu. Hautojen kuvaamisen jälkeen Juha piti hartaustilaisuuden, laulaen virren ja lukemalla rukouksen. Se oli todella mieleenpainuva hetki.

Trabant P 601.

Wilhelmi Liinamaan hautakivi.

Lili-Marlen.

Hautakivet olivat hyvässä kunnossa ja kaikissa oli vielä jopa jääkärimerkittällellä. Nimet eivät olleet ihan kirkonkirjojen mukaisia ja osa oli vähän sinne päin. Wilhelmi Liinamaa oli Willy Lünassa jne.

Harmillista, kun Saksassa ei ole kaupunkeja, saati kukkakaupunkeja auki sunnuntaisin. Kukat jäivät viemättä tällä kertaa haudoille.

Sotilashautausmaalta siirryimme juutalaiselle hautausmaalle, joka oli aivan siinä vieressä. Sinne on haudattu kolme Saksan armeijassa toisessa maailmansodassa palvelutta juutalaista upseeria. Poliittisen historian kannalta erittäin harvinaista.

Täältä jatkoimme Osnabrückin keskustaan Dom-Hotellille. Huoneen saatuamme lähdimme kiertämään keskustan kirkkoja ja muita nähtävyyksiä. Illalla kävimme syömässä Juhalle ja monille suomalaisille jo entuudestaan tutuksi tulleessa panimoravintolassa.

Maanantaiksi 22.4 sovimme tapaamisen Juhan kanssa Münsteriin (Nortrhein-Westfalen)), joka sijaitsee noin 50 km lounaaseen Osnabrückistä. Juha oli ollut jo toimittamassa aamumessua Münsterin tuomiokirkossa, jonka jälkeen pääsimme hänen kanssaan tutustumaan kaupunkiin ja sen kirkkoihin. Päivän aikana kävimme useammassa kirkossa. Sopi-

van hetken tullen Juha lauloi hetken kirkkoissa. Akustiikat olivat kohdallaan, vaikka en niistä juuri mitään ymmärrä. Juhan kaupunkituntemus oli aivan omaa luokkaansa. Ei tullut aika pitkäksi ja tarinat olivat erittäin mielenkiintoisia.

Iltapäivällä ajelimme takaisin Bramscheen ja jätimme Juhan papilaan.

Jos joku liikkuu tuolla suunnalla, niin kannattaa kysäistä, lähtisikö hän oppaaksi. Loistotyyppi, jolta tarinat eivät lopu. Lisäksi hänellä on loistava lauluääni ja myös imitointi onnistuu. Juhan yhteystiedot löytyvät JP 27:n toimistolta.

Päivän päätteeksi ajelimme vielä Munsteriin (Ala-Saksi), jossa sijaitsee mm. panssarimuseo.

Munsterissa söimme tämän matkan parhaan lounaan. Deutsches Haus-Hotellin yhteydessä on grilli, jossa on aivan loistava ruoka. Hintalaatusuhde oli kohdallaan.

Munsterissa Lili-Marlen ja mahtava panssarimuseo

Seuraavana aamuna kävimme vielä katsomassa Lili-Marlenin patsasta. Siitä huolimatta, että ympärillä oli valtaisan rakennustyömaat jatkoimme siis matkaamme panssarimuseoon. Museossa oli ajoneuvoja aivan uskomaton määrä. Pääasiassa panssariva-

nuja, mutta muutakin kalustoa löytyy. Hellyttävin oli Itä-Saksan armeijan Trabant P 601. Näimme museon pihassa jääkärikiven, josta oli pidetty oikein hyvää huolta.

Munsterista jatkoimme matkaa Lübeckiin. Nousimme laivaan Travemündessä ja ajoimme Ruotsin läpi Kapelskäriin. Naantalissa olimme 27.4 ja onneksi takatalvi oli jo Suomessa hellittänyt. Pääsimme ajelemaan kesärenkailla turvallisesti kotiin.

Loistoreissu, jossa ei ollut muuta harmitusta, kuin laivamatka Malmöstä Lübeckiin. Laiva oli aivan kaamea ja palvelut olemattomat. Voin suositella lämpimästi tämänkaltaista matkaa Saksaan.

Kuulin Hohenlockstedtin museolla suomalaisesta rouvasta, joka tuntee Berliinissä suomalaisten jääkärien hautausmaita/paikkoja. Ottaisin mielelläni hänen yhteystietonsa, jos joku tuntee/tietää hänet. Myös muualla Saksassa olevat jääkärien hautapaikat kiinnostavat.

Tiedot voi laittaa vaikka sähköpostilla: valtonenjomma@gmail.com

Kiitos vielä Jukka Knuutille, Jukka Pennaselle, Juha Eerolalle ja Ilkka Uotilalle.

TEKSTI: Jorma ja Riitta Valtonen

Väinö Valve sadan vuoden takainen kuva päätyi parikkalalaisen omakotitalon vintille

Parolen numerossa 2/2024 julkaistiin tunnistettavaksi lähettämäni pienikokoinen ja huonokuntoinen valokuva nuoresta jääkärieversti Väinö Valveesta. Ilkka Uotilan nopeasti tunnistamasta kuvasta on sen jälkeen kertynyt lisätietoa, joka saattaa kiinnostaa osaa lukijoista. Nykyajan taikatempuilla kuvasta on myös poistettu ajan hampaan jäljet, tuloksena edelleen vanhan näköinen, mutta uuden veroinen rinnakkaisversio.

Liisa-vaimoni vanhimman veljen pojat törmäsivät kookkaaseen (29 x 39 cm) studiokuvaan järjestellessään Parikkalassa sijaitsevan ja vanhempiensa aikaisemmin asuttaman omakotitalon ullakkoa. Vahvalle pahville ammuin suurennettu, poikien edesmenneen äidin jäämistöön kuulunut kuva oli kulmistaan pahasti kolhiintunut ja pinnaltaan monenlaisen lian tahrina – sellaisenaan käyttökelvoton esimerkiksi kehystettynä seinälle ripustettavaksi. Pojille ja minulle syttyi kiinnostus ottaa selvää kahdesta asiasta: miksi tulevan jalkaväenkenraalin komea studiokuva oli päätynyt parikkalalaiselle ullakolle, ja mikä on todennäköinen tarina kuvan ottamisen taustalla.

Ensimmäinen tehtävä oli selvittää kuvan ottamisen ajankohta. Valve on kuvassa nuori mies, mutta arvomerkit ovat jo everstin. Jääkärimatrikelista selviää, että hänet ylennettiin everstiksi vain 29-vuotiaana vuonna 1925. Kuvan valmistajaksi on sen oikeaan alakulmaan kirjattu O/Y Atlas A/B -niminen studio. Nettihaulla selviää, että tuon niminen yhtiö todella toimi

Väinö Valveen pahoin vaurioitunut alkuperäinen vuoden 1925 studiokuva (O/Y Atlas A/B; Eeva Narsakan jäämistö).

Nuoren everstin kuva vaurioista korjattuna (kuvankäsittely Hannu Kaasalainen).

1920-luvulla tunnettuna valokuva-suurentamona Helsingissä. Johtopäätöksemme oli:

Tuore nuori eversti on halunnut ylennyksensä kunniaksi valokuvauttaa itsensä ammattistudiossa, ja tästä päätellen kuva on nimenomaan vuodelta 1925, siis pian sadan vuoden ikäinen.

Mutta miksi sata vuotta vanha jääkärieverstin studiokuva löytyy parikkalalaisen yksityiskodin ullakolta ilman näkyvää yhteyttä sen löytäjien ja kohteen välillä? Kuvan löytäjien äidin Eeva Narsakan (os. Nykänen) isä Arvid Nykänen syntyi 15.10.1895, siis kaksi ja puoli vuotta ennen Väinö Valvea. Arvid

taisteli 22-vuotiaana vapaussodan valkoisella puolella. Liikemiehen ammattia sittemmin harjoittanut Nykänen on saattanut hankkia kuvan kunnioituksesta myöhemmin korkeaan asemaan noussutta, hänelle henkilökohtaisesti tuntematonta jääkäriupseeria kohtaan. Nykyaikaisella sukututkimustekniikalla on toisaalta selvinnyt, että Valve ja Nykänen olivat hyvin etäisiä sukulaisia keskenään. On kyseenalaista onko sukulaisuus ollut Nykäsen tiedossa 1920-luvulla, mutta tieto siitä tuo oman kiinnostavan lisämausteensa tarinaan. Tehtiinköhän jääkärikuvia 100 vuotta sitten myytäväksi "fanitustarkoitukseen"? Joku lukijoista tietänee.

Nuori Arvid Nykänen (Eeva Narsakan jäämistö).

Jäljellä oli tarve virheettömämmän version saamiselle kuvasta. Ratkaisu löytyi läheltä. Lähes kolmen vuosikymmenen työelämäkollegani Hannu Kaasalainen, insinööriutkintonsa lisäksi ammattilaistason valokuvaaja, otti vahingoittuneen kuvan työstettäväkseen. Hän sanoi työtä haasteelliseksi ja sen vaativan runsaasti aikaa. Aihe osoittautui kuitenkin niin kiinnostavaksi, että hän ilmoitti jo kahden päivän kuluttua urakan olevan valmis. Likatahtrat olivat kadonneet Valveen otsalta ja kasvoilta, samoin jääkärikunniamerkistä ja asetakin vasemman hihan päältä. Sata vuotta vanhan kuvan ruskehtava värimaailma säilyi, muutoin kuva on kuin uusi.

Sekä vanha että uusi versio päätyvät aikanaan kunniapaikalle alkuperäiskuvan löytötalon seinälle.

TEKSTI: **Heikki Lehtonen**

Kirjallisuutta

Toinen maailmansota kosketi kaikkia maanosia

Marraskuu 1942

Kohtalonkuukausi tavallisten ihmisten silmin

Peter Englund

507 sivua, WSOY 2022

Toinen maailmasota kääntyi kohti Saksan ja Japanin tappiota marraskuussa 1942. Stalingradiin edenneet saksalaiset jäivät eristykseen ja Rommelin voitot Pohjois-Afrikassa kääntyivät tappioiksi. Tyynellä merellä päättyi japanilaisten eteneminen.

Kirjan tavalliset ihmiset tarkoittavat paitsi sotilaita sodan eri osapuolilta myös siviileitä, enemmänkin naisia eri puolilta maailmaa. Amerikkalaisen perheenäidin murheena oli säännöstely ja sodan naiskohtaloiden karmeinta kastia edustavat japanilaisten kenttäbordelleihin kaapatut nuoret korealaisnaiset.

Sotilaiden kohtaloista kerrotaan itärintamalta niin saksalaisten kuin neuvostoliittolaistenkin puolelta. Tyynen

meren saarten taisteluista kuvataan niin japanilaisten kuin amerikkalaisten sotilaiden kokemana. Onpa mukaan päässyt suomalainenkin soturi, Syvärillä taistellut suomenruotsalainen Kurt West.

Englund elävöittää tarinaa myös esittelemällä henkilöt sekä minkälainen oli heidän kohtalonsa tuon marraskuun 1942 jälkeen.

Tämä kaksi vuotta vanha kirja tarttui vaatteisiin marketin ale-hyllystä. Englund osoittaa, kuinka laajalti sota vaikutti ihmisten elämään eri maanosissa. Sitä konkretisoivat vielä kartat, jotka osoittavat, mistä päin maailman sadat lyhyet kertomukset tulivat.

Jukka Knuuti

Jääkärikenraalimajuri Väinö Vainio (1892–1989)

Pioneeri-kalamies-kirjailija

Väinö Vainio oli maatalon poika Hiitolasta Laatokan Karjalasta. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Käkisalmen Suomenkielisestä Yhteiskoulusta vuonna 1914. Lakitieteen opinnot jäivät, kun Lockstedt Lagerista Suomeen värväriksi lähetty (kenrm) Jussi Sihvo ”käski” Vainion lähteä jääkäriksi syksyllä 1915.

Vainio saapui Lockstedtiin 17.10.1915 yli puoli vuotta myöhemmin kuin pioneerit U. Sarlin ja E. Hanell, jotka olivat jo ennättäneet saada ensimmäiset ylennyksensä. Vainio sijoitettiin pioneerikomppaniaan. Hän osallistui taisteluihin Missellä ja Schmardenissa kesällä 1916, mutta sen jälkeen hänet lähetettiin erikoistehtäviin Suomeen. Tuolloin yritettiin saada lisää vapaaehtoisia toisen jääkäripataljoonan perustamiseksi. Venäjä oli kuitenkin kiristänyt valvontaa ja tehtävä kävi mahdottomaksi.

Kymmenkunta erikoistehtävissä ollutta jääkäriä oli kokoontunut joulukuussa 1916 Simossa metsäkämpäälle, kun heidät ilmiannettiin. Seurasi tulitaistelu jääkärien ja pidättäjien välillä. Suurin osa jääkäreistä onnistui pakenemaan ja Vainio palasi pioneerikomppaniaan maaliskuussa 1917. Syksyllä hänet komennettiin 110 jääkärin joukossa koulutettavaksi sabotaasitehtäviin viiden kuukauden kurssilla Polangenissa (Palanga). Hänen korkein tehtävänimikkeensä Saksan armeijassa oli hilfsgruppenführer (ryhmän varajohtaja).

Palasi Suomeen jääkäriluutnanttina

Vainio palasi Suomeen jääkärien pääjoukon mukana 25.2.1918 luutnanttina. Hän sai tehtäväkseen toimia vapaussodassa Suomen hallituksen joukoissa XII Jääkäripioneeripatal-

Evli V.H. Vainio perheineen 1929. MV

Ponttoonisilta on valmistunut Jänisjoen yli 21.7.1941 tukemaan hyökkäystä. Eversti Vainio on vasemmalla eturivin keskellä. SA kuva.

joonassa joukkueenjohtajana. Pataljoona sai palvelukseen astuneet varusmiehensä maaliskuun 1918 alussa ja kolmen viikon koulutuksen jälkeen pataljoona lähetettiin rintamalle. Ensimmäinen tehtävä oli hyökätä Kale-

vankankaalla Tampereella 28.3.1918. Tehtävä suoritettiin, mutta tappiot olivat suuret etenkin päällystön osalta. Myös Vainio haavoittui ja palasi toivuttuaan sodan lopulla täydennyspataljoonan komentajaksi.

Rauhantulon jälkeen Vainio palveli Pioneeripataljoonassa (Pion.Koul.P => Pion.P 1 => Pion.P) joukkueenjohtajana, komppanianpäällikkönä, komentajan apulaisena ja komentajana aina vuoteen 1934. Tänä aikana hän suoritti Sotakorkeakoulun Sotateknisen osaston nelivuotiset opinnot (STO 1 v. 1923-27), joista kaksi ensimmäistä vuotta opiskeltiin Teknillisen korkeakoulun (nyk. Aalto-yliopisto) sotatieteellisen osastolla.

Vainio siirrettiin vuonna 1934 Kymenlaakson suojeluskuntapiirin päälliköksi, jossa tehtävässä hän toimi vuoteen 1939 saakka. Tänä aikana piiri rakensi toimitilakseen Kymen Lukko-nimisen talon, joka oli myöhemmin puolustusvoimien esikuntakäytössä 1960-luvun loppuun asti.

Vaihtelua Vainion tavalliseen palvelukseen tuli usein. Niistä ensimmäisiä oli Lavansaaren länsirannan 254 mm rannikkotykkiä betonisten asemien hävittäminen. E. Hanellin laatiessa ohjetta hävitystöistä tarvittiin panostuslaskennan testaamista ja Vainio oli mukana räjäytyskokeissa Tarton rauhansopimuksella hävitettäväksi määrättyllä Inon rannikkolinnakkeella.

Vainio toimi ranskalaisen linnoittamisen asiantutijan everstiluutnantti Gros-Coissyn apuna kantalinnoitteiden suunnittelussa kannaksella 1920-luvun alussa. Vainio teki opintomatkan talvella 1929 ruotsalaisten pioneerien talviharjoitukseen Åren tunturialueella. Hän osallistui myös ohjeiden ja ohjesääntöjen laatimiseen.

Jääkäripioneerien entisen komppanianpäällikön majuri W. Justin vierailu Schmardenin päivänä Korian pioneerivaruskunnassa vuonna 1930 oli Vainiolle erittäin mieluinen tapahtuma. Just oli jääkäripioneerien keskuudessa arvostettu toisin kuin osa heidän saksalaisesta päällystöstä.

Monipuolisesti lahjakas upseeri

Vainio oli keskimittaa hieman pidempi, tummatukkainen ja luonteeltaan sosiaalinen. Hän oli innokas erämies, ja kalastus oli hänelle suorastaan intohimo. Hän harrasti myös kirjoittamista ja kotiseutunsa historiaa. Hän

kirjoitti viitisentoista artikkelia eri maanpuolustuslehtiin. Pioneerien Haku-lehden päätoimittajana hän oli vuosina 1927-1934. Vainio oli musikaalisesti lahjakas ja oli harkinnut musiikinopintoja. Hän oli kulunut JP27:n soittokuntaan. Soittaminen jäi harrastukseksi, jossa hänen instrumentteina olivat viulu, huuliharppu ja saha. Hän osallistui myös sitoutumattomana valtuutettuna kunnallispolitiikkaan Elimäellä (nyk. osa Kouvolaa) ja Kouvolassa.

Vainio solmi avioliiton hammaslääkäri Eeva Muroman kanssa vuonna 1924. He saivat neljä lasta. Vainio osti 1930-luvun alussa Iitistä järven rannalta torpan perheen kesämökiksi. Hän aloitti siellä karjalaistyyliä talon rakennustyöt, mutta vain perustukset ennättivät valmistua ennen talvisotaa.

Aunuksen Ryhmän pioneerikomentaja eversti Vainio. 1944. SA Kuva

Miinanraivauksen johtaja eversti Vainio keittää teetä Rovaniemen tien varrella 1945. MV.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Kannaksen armeijan pioneerikomentajaksi

Sodan vaaran kasvaessa, käynnistyivät kesällä 1939 vapaaehtoiset linnoitustyöt Karjalan kannaksella. Vainio määrättiin näiden töiden tarkastajaksi. Sodan syttyttyä Vainio määrättiin Kannaksen Armeijan pioneerikomentajaksi. Sodan alussa pioneerit suluttivat hävittämällä siltoja, ratoja ja teitä, murrostivat ja polttivat vihollisen majoittumiseen soveltuvia taloja. Miinojen vähyys vaikeutti toimintaa. Uutena tehtävänä pioneereille tuli osallistuminen panssarintorjuntaan. Sodan kuluessa korostuivat kenttälinoittaminen ja kantalinnoitteiden korjaus. Vainio toimi talvisodan jälkeen välirauhan alussa Maavoimien pioneerikomentajana ja sitten linnoitustöiden tarkastajana.

Vainio toimi miltei koko jatkosodan ajan Karjalalan Armeijan pioneerikomentajana. (Karjalan Armeijan nimi muuttui Maaselän Ryhmäksi). Pioneeritoiminta painottui aluksi liikkeen edistämiseen ja taistelupioneeritoimintaan. Teiden, ratojen ja siltojen korjaamista ja rakentamista riitti koko asemasodan ajan linnoittamisen noustessa niiden rinnalle. Kesällä 1944 perustettiin Kannaksen joukkojen esikunta torjumaan kenrli K. Oeschin johdolla venäläisten suur-

hyökkäystä ja Vainio nimitettiin sen pioneerikomentajaksi.

Sodan jälkeen Vainio toimi Pioneerirykmentin komentajana vuoteen 1946 asti ja sen jälkeen Puolustusvoimien Pääesikunnan pioneerikomentajana. Hän johti näiden tehtävien ohella miinanraivausta Hankoniemellä ja Pohjois-Suomessa. Työssä oli Puolustusvoimien henkilöstön ja varusmiesten lisäksi raivausorganisaatioon palkattua työvoimaa. Erillinen raivausorganisaatio lakkautettiin samana vuonna 1952, jolloin Vainio siirtyi reserviin. Pioneereille riitti raivattavaa vielä vuosikymmeniksi erityisesti Pohjois-Suomessa. Puolustusvoimien organisaatiomuutoksen myötä pioneerikomentajan virka muuttui pioneeritarkastajan viraksi.

Toistakymmentä kirjaa vaihtelevista aiheista

Vainio kirjoitti ensimmäisen kirjansa Hopeavälkky vielä palveluksessa ollessaan vuonna 1947. Kirjan yksi luku kertoo hänen ja elinikäisen ystävänsä jääkäriluutnantti A. Sandbergin yhteisistä kalastuspuuhista Korialla ja myös Sandbergista itsestään. Kirjoja syntyi sitten toistakymmentä ja ne käsittelivät kalastusta sekä kotiseutu- ja sotahistoriaa. Lehtiartikkeleita syntyi useita kymmeniä. Hakun kannatusyhdistyksen puheenjohtajana hän toimi kymmenen vuoden ajan.

Hän osallistui Suomen Kuvalehdessä keskusteluun Väinö Linnan teoksesta Tuntematon sotilas ja katsoi, ettei se antanut oikeaa kuvaa sodasta. Mielipiteidensä vuoksi hän joutui ristiriitaan radikalisoituvan nuorison kanssa.

Vainio oli saanut sodan jälkeen kelohonkaisen karjalaistalonsa Iitisissä valmiiksi ja siirryttyään reserviin hän muutti sinne asumaan. Tämän kirjoittaja pääsi ihmettelemään taloa käydessään siellä isoisänsä kanssa.

Aktiivisen kirjoittamisen ohella Vainio oli mukana järjestötoiminnassa. Eräs merkittävimmistä tehtävistä oli Jääkäriliiton puheenjohtajuus vuosina 1947–1954. Tällöin liiton toiminta elvytettiin sota-ajan jälkeen ja Vainio rakensi liitolle suhteet Saksaan ja Lockstedtiin (Hohenlockstedt). Vainio oli aloittanut suhteiden luomisen tähän jääkärien vanhaan koulutuspaikkaan jo ensimmäisellä maailmansodan jälkeisellä Saksan matkallaan vuonna 1922.

Vainion avioliitto päättyi eroon 1950-luvun lopulla. Hän solmi uuden avioliiton toimittaja Marianne Lanamäen kanssa 1960-luvun alussa.

A. Sandbergillä oli yleensä Suomen ajokoira, mutta 1960-luvulla hän oli jäänyt ilman koiraa. Vainio huomasi koiran puuttuvan ja toi ajokoiran pennun koulutettavaksi metsästyskoiraksi. Koira tuli kyllä koulutetuksi,

V.H. Vainio Simon kahakan muistotilaisuudessa 1957. MV.

Vainio mielipuhassa Tenon Lohiniemen suvannossa. Hakku/Museo Militaria.

mutta Vainio ei koskaan ottanut sitä mukaansa eri syihin vedoten, joten koira jäi Sandbergille. Näin Vainio sai annettua koiran vanhalle jääkäri- ja aseveljelleen, joka ei olisi sitä lahjana ottanut.

Henkilöllisyystodistus pahan päivän varalle

Tämän kirjoittaja löysi isovanhempiensa Sandbergien rintamamiestalon vintiltä hyvin kätketyn henkilöllisyystodistuksen. Siinä oli Vainion nimi, valokuvassa hänellä oli lippalakki, metsurin pusakka ja ammattina metsätyömies. Selitys todistukselle oli sodan jälkeisissä ns. vaaran vuosissa. Ne olivat monin tavoin hankalia etenkin korkeille upseereille. Moni joutui eroamaan tai lähtemään maanpakoon. Usea joutui punaisen Valpon (Valtiollinen poliisi) pidättämäksi ja tutkintovankeuteen. Myös Vainiota kuulusteltiin ja hän varautui liikkumaan tarvittaessa tällä henkilöllisyystodistuksella. Hän oli antanut sen luottomiehensä säilytettäväksi ja tallessa se oli vielä vaaran vuosien jälkeen.

Vainio avusti useita lehtiä ja eräs näistä (Karjalan Heimo) kirjoitti vuonna 1981 väärinkäsityksen seurauksena hänen kuolleen. Vainio ilmoitti olevansa elossa lähettämällä kaksiosaisen artikkelin julkaistavaksi. Lehti julkaisi sen anteeksipyyntönä.

Vainio muutti 1960-luvulla Vasaan ja myöhemmin Helsinkiin. Hänen poikansa Heikki Vainio seurasi isänsä jälkiä palvelen pioneeriupseerina.

V. H. Vainio aloitti jääkärinä pfdfinder-kurssilla olleita myöhemmin eli samoihin aikoihin kuin suurin osa jääkäreistä. Näin hänen sotilasura eteni hieman jääkärien karkijoukon jäljessä. Siksi hänelle tuli enemmän joukko-osastopalvelusta ja vähemmän esikuntatehtäviä. Hän jäi siihen joukkoon, joka suoritti sotilaalliset jatko-opinnot Suomessa ulkomaiden sijaan.

Vainio toimi viime sodissa rintamajoukkojen tärkeimmissä pioneerikomentajan tehtävissä ja selviytyi niissä.

Vainio takan ääressä talossaan Iitissä. Hakku/Museo Militaria.

Sodan jälkeen hän johti työnsä ohella miinanraivausta ja nousi pioneeriase-lajin johtoon sekä kenraalikuntaan.

Vainio oli aktiivinen eläkeläinen kalastaen, kirjoittaen ja osallistuen järjestötoimintaan. Hän otti myös rohkeasti kantaa asioihin herättäen joskus ristiriitaisia mielipiteitä. Vainio oli jääkärien keskuudessa arvostettu, mistä kertoo myös pitkäaikainen Jääkäriliiton puheenjohtajuus. Vainio eli pitkän elämän ja ennätti tehdä kunniakkaan upseeriuransa jälkeen vielä paljon. Hän menehtyi 97-vuotiaana vuonna 1989 ja hänet haudattiin toivomuksensa mukaan Iitissä olevan talonsa pihapiiriin.

Kiitän Museo Militarian tutkija Henrik Järvistä saamastani tuesta jääkäripioneerikenraaleita käsitteleviin artikkeleihin.

TEKSTI: Jarmo Loikkanen

V. H. Vainion kirjallista tuotantoa:

Vainio toimi Hakku-lehden pää- ja vastaava toimittaja vuosina 1927–1934 ja kirjoitti oman alansa asioista useisiin aikakauslehtiin sekä osallistunut Kenttätöohjesääntö 2:n laatimiseen. Vainion kirjalliseen tuotantoon kuuluu myös pitäjä- ja yhdistyshisto-

riikkejä, luonto- ja eräaiheisia teoksia sekä omakohtaisiin kokemuksiin perustuva teos Simon kahakka: Jääkärien ja santarmien välinen yhteenotto Simon Maaninkajärvellä 1916. Hän myös toimitti Suomen jääkärien elämäkerraston täydennysosan.

Teokset

Hopeavälkky: Kalamiehen kokemuksia ja koettelemuksia. 1947
Karnjargan väylällä ja vähän muualakin. 1950
Suomen jääkärien elämäkerrasto: I täydennysosa. 1957
Neljännesvuosisata vapaaehtoista rajaseututyötä. Rajaseudun ystävien liiton julkaisu. 1958
Hiitolan historia myöhäisin osa vuodesta 1865 lähtien seurakunnan ja pitäjän hallintoelinten lakkauttamiseen 1950-luvun alussa. 1959
Kurkijoen historia 4. Myöhäisin osa 1860-luvulta seurakunnan ja pitäjän hallintoelimien lakkauttamiseen. 1960
Enkeli selvitti verkon. 1961
Kalamiehen vuosi., 1961
Yli pauhun kenttien. 1964
Maaorjia. 1966
Simon kahakka, Jääkärien ja santarmien välinen yhteenotto Simon Maaninkajärvellä 1916. 1968
Isäntälohi ja muita kalajuttuja. 1971

Ketä olivat Haasen sisarukset Anna ja Paula?

Sain haltuuni museooni muutamia jääkäreitten kirjoittamia kirjeitä, jotka olivat osoitettu neiti Anna Haaselle entiseen kotikaupunkiini Hampuriin. Aloin selvittää, kuka on tuo neiti Anna Haase eli sadan vuoden takaa. Törmäsin mysteeriiin. Kukaan tuttavani Saksassa – lähinnä Hohenlockstedtissa, eivätkä Suomessa ollut koskaan tärmännyt tuohon nimeen. Kaikkitietävä Googlekin ammoti tyhjyyttään. Myöskään kävelevä Jääkäritietosanakirja kenraali Asko Kilpinen nosti kätensä pystyyn kuin myös rouva Crockford ja muut joilta olen kysynyt.

Alkoi melkoinen salapoliisityö. Siinä suurena – korvaamattomana apuna on ollut kaikkien meidän tuntemamme ”Jääkärihauta-Uotila” kuten häntä itse kutsun. Onhan hän käynyt kaikilla Suomessa olleilla jääkärihautoilla kuvaamassa ja tehnyt suuriarvoista työtä Exel-taulukkoineen. Hänen kokemuksessa löytää Netistä sellaista mitä me tavalliset tallaajat emme löydä! Kiitos Ilkka. Myöskin hänen kykynsä lukea 100 vuoden takaista käsialaa on ollut korvamaton apu. Kiitän myös osastomme sihteeriä Päivi Peltolaa käsiala-avusta!

Kirjeitten perusteella selvisi, että Anna Haase on asunut Hampurin Altonauerstrassella ainakin vuosina 1916 ja 1917. Kirjeitten perusteella ainakin ehkä kuuluisimmat jääkärikenraalimme Walve (hän itse kirjoittaa nimensä W.llä eikä V.llä) ja Blick ovat olleet kirjeenvaihdossa hänen kanssaan. Valitettavasti Annan lähettämiä kirjeistä ei ole löytynyt yhtään. Ehkäpä jääkäriperillesten joukosta löytyy joku, joka on Haaseista kuullut tai perinyt kirjeitä?

Anna Elisabet Haasen nimeä ei hautakivissä ole vaikka Hietaniemen tietojen mukaan hänetkin on haudattu tähän sukuhautaan.

Muutamaa kautta on selvinnyt, että Annan sisar Paula oli myös kirjeenvaihdossa jääkäreitten kanssa ja he toimittivat Suomeen heidän kirjeitään, joka siihen aikaan oli kiellettyä! Mm jääkäri Hakzell kiittää Annan kautta sisaren kirjeistä. Anna ja Paula asuivat käsittääkseni yhdessä.

Vastaavasti jääkäri Tamminen lähettää terveisiä kollegalleen Isaksonille (kysymyksessä lieene ainoa Ruotsin kansalainen Isakson-Aidanpää, joka siirtyi melko pian täydennysjoukkoon ja siitä siviilityöhön?) Yhdistävä tekijä kaikille, joitten kirjeitä minulla on, että he taistelivat Itärintamalla ja tulivat Vaasaan 25.2.1918. Tamminen, tuli Suomeen vasta huhtikuussa 1918. Hän lähti

Viron Vapaussotaan ja yleni siellä luutnantiksi.

Tuomas Salste kirjoittaa Netissä nimestä Haase näin: Hase on Suomessa melko harvinainen sukunimi. Esimerkiksi vuonna 2015 heitä oli 33.

Yhä mystisemmäksi tutkimus muuttuu kun käy Hietaniemessä sukuhaudalla, jossa lepäävät ainakin Anna Elisabet Steiner, jota oletan Annan ja Paulan sekä Georg Riedrich Leopols Haasen äidiksi ja isäpuoli? Franz Edvard Streiner (sokerimestari) sekä Paula Lönnberg os. Haase.

Anna Elisabet Haasen nimeä ei hautakivissä ole, vaikka Hietaniemen tietojen mukaan hänetkin on haudattu tähän sukuhautaan! Tyttärentyttäreni Ella Ignatius kävi pyynnöstäni kuvaamassa tämän sukuhaudan.

Anna on tietojeni mukaan toiminut Suomeen muuton jälkeen ainakin vuosina 1926–1934 Lotta-Svårdin Albergan (Leppävaara) osaston puheenjohtaja. Suomessa Anna ja Paula asuivat viimeksi Oksasenkadulla Töölössä.

Outoa on myös että Anna on saanut Suomen kansalaisuuden 1.1.1920, vaikka jääkäri Hazell kirjoittaa 1916 ”minä pyydän että sinuttelisimme toinen toisiamme ... kun olemme kumpikin suomalaisia...” Miksi suomalainen saa Suomen kansalaisuuden eikö se ole automaattista?

Myöskään se ei ole vielä selvinnyt koska ja miksi Anna, Paula ja Georg muuttivat Suomeen ja Georg takaisin Saksaan? Ja kuka on heidän isänsä ja milloin äiti meni uusiin naimisiin Franz Steinerin kanssa? Paula sisaren miehestä Edvin Lönnbergistä kaipaavat myös tietoja kokonaiskuvan saamiseksi.

Anna Haase toimi kirjeenvaihdon aikoina konttoristina firmassa Anilin, (per. 1856) joka on kuuluisan BASF:n edeltäjä.

Kirjeiden mukaan mm Walveen suurin toive olisi ollut käydä Annan kanssa taidemuseossa tai kävelemässä Kasvitieteellisessä puutarhassa tai tehdä kiertomatka Saksssa Dresden/Karlsruhe/Heidelberg/Hampuri – akselilla. Josko tämä toteutui, ei ole tiedossani Kysymyksiä herättää myöskin Walveen lause: ”sanokaa (Anna) hra ?-lle terveisiä. Yhä kai siellä on tapana kokoontua juhlapäivinä ja muutenkin hänen luokseen ?” ketä Walve tarkoittaa tuolla ? – llä ”.

Blickin kirjessä on arvoitus: ”emme ole enää rintamalla, vaan sen takana eräässä aito ryssäläisessä kaupungissa, jossa vietämme Joulua 1916.” Mitä kaupunkia tarkoittaa?

Jääkäri Tamminen kirjoittaa 1916 mm ”Usein ei ollenkaan huomaisi, että ollaan sodassa, elleivät pienet Understandimme ja kuorimattomista puista tehdyt huonekalumme sitä toisi mieleen..”

Vielä ihmeellisemmäksi asia muuttuu kun lukee Ilkan löytämää Hel-singin nimikirjaa ja osoitekalenteria 1.1.1911, josta löytyy nimet Haase: Anna, Paula ja Georg (kts kuva) eli muuttivatko välillä Saksaan ja taas takaisin?

Että tällaisia mietteitä ja kysymyksiä ilman vastauksia tulee muutamassa

ta sadan vuoden takaisesta kirjeestä mieleeni. Ja jos joku voi antaa lisätietoja aiheesta, olisin kovin kiitollinen.

TEKSTI: Jorma Ignatius

Ps. Tämän kirjoituksen jälkeen on Ilkka yhteistyökumppaneineen onnistunut selvittävää muutamia oleellisia uusia tietoja,

Annanja Paulan ja Goergin isä onkin kivenhakkaaja Filip Haase Hampurista. Lähempiä tietoja ei ole ja isäpuoli on siis F.E.Steiner

Paulan mies oli pikakirjoittaja Karl Edvin Lönnberg (13.3.1885–5.1.1934). Hänet on haudattu toiseen sukuhautaan Hietaniemessä.

Heillä oli 2 tyttäret, Karoliina ja Toini – myöhemmistä nimistä/vaiheistats ei tietoja.

Veli Georg Haase on haudattu Turkuun.

Edelleen kaivataan siis kokonaiskuvan saamiseksi tietoja milloin ja miksi Anna ja Paula muuttivat Hampurista Suomeen ja mitä tekivät täällä; mm Annan Lottavaihe täysin pimennossa!

Jääkärikerho 18.9.2024 klo 18.00

Helsinki-Uusimaa osasto järjestää perinteisen Jääkärikerhon keskiviikkona 18.9. klo 18.00 Töölöntorikatu 2 auditoriossa.

Esitelmän pitää Jääkärityöstörykmentin komentaja everstiluutnantti Ilkka Ikonen aiheena ”Jääkärityöstörykmentti tänään, liittoutumisen vaikutukset sekä Ukrainan sodan tarkastelua tykistön näkökulmasta”.

Tarjoilujen vuoksi ilmoittautumiset pyydetään viimeistään 15.9. osoitteeseen hki-uusimaa@jp27.fi.

Terveisin hallitus

Majurit matkalla

Pohjanmaalta ja länsirannikolta löytyy monen sodan muistomerkkejä

Majurit tekivät viikonlopun mittaisen autoretken ympäri Pohjanmaata ja takaisin etelään tultiin länsirannikkoa pitkin. Kohteista merkittävä osa liittyi jääkäriin, mutta paikkoja ja tapahtumia riitti myös Suuren Pohjan sodan, Suomen sodan, sekä reserviupseerien syntysijoille asti. Kirkot ja sankarihautausmaat ovat aina kuuluneet myös poikettaviin kohteisiin ja niitä riitti tällä reissulla n.30kpl! Jutussa kuvatuissa paikoissa katsastimme ne aina. Harmittavasti muutamat museot avasivat ovensa vasta kesäkuun puolella (olimme liikkeellä toukokuun viimeisenä viikonloppuna), joten ihan kaikkiin paikkoihin emme päässeet mitä olin suunnitellut. Ajokilometrejä tuli kaikkiaan n.1400 km.

Helsingistä lähdettiin perjantai-aamuna ja koska aikaa oli rajallisesti, niin ensimmäinen siirtymä oli pitkä. Kurikan, Koskenkorvan ja Ilmajoen kirkkojen kautta Ylistaroon (Kelpakka), jossa on vapaussodan aikainen muistomerkki junankaadolle. Onnettomassa tapauksessa, jossa tarkoituksena ei ollut kaataa junaa, sai surmansa 2 henkilöä. Tarinasta löytyy tarkemmin: <https://epmuisto.fi/ylistaro6.html>. Pieni koukkaus ja Isokyrön kirkko sekä Napuen taistelun erittäin vaikuttava muistomerkki tuli nähtyä myös. Suomessa harva muistomerkki on yhtä mahtipontinen!

Lapualla riitti enemmänkin nähtävää. Tykkimiehille vapaussodan aikaiset tykit ja jääkärien muistomerkki sekä Vihtori Kosolan kotita-

Tällä paikalla kaadettiin juna talvella 1918 Vapaussodan tapahtumiin liittyen. Muistomerkki kaipasi pikaista risusavotaa.

lo. Vanhalla patruunatehtaalla, joka nykyään toimii kulttuurikeskuksena, oli kaksi mielenkiintoista museota. Toinen patruunatehtaalle ja valitettavalle onnettomuudelle (käydessämme elokuva: Lapua 1976 ei ollut vielä ilmestynyt). Toinen käsitteli sitten Lapuan liikkeen monenkirjavaa historiaa. Lounastauon saimme myös pidettyä samassa paikassa.

Kauhavalla on paikka ilmailun historiassa ja lentosotakoulun entinen kasarmialue ja lentokonepuisto tarjosivat mielenkiintoista tutkailtavaa maavoimien miehille. Tiukalla aikataululla ehdimme vielä Korttesjärvelle ja Suomen jääkärimuseoon, vierailu oli kaikille meistä ensimmäinen! Vimpelissä sotakoulun ja Pokelan komppanian muistomerkit toivat

oman lisänsä vapaussodan aikaiseen historian tietämykseen.

Pietarsaassa oli 1918 Tykistökoulu

Päivän päätteksi suuntasimme kohti Pietarsaarta, jossa yövyimme. Matkalla sinne osuivat vielä kirkot Evi-järvellä ja Ähtävässä. Kauniin mutta kylmähkön illan aikana tutustuimme Pietarsaaren kaupungin nähtävyyksiin ja erityisesti paikkoihin, jossa tykistökoulu sijaitsi v.1918. Meistä majureista kaksi on tykkimiehiä ja lisäksi isänäitini veli oli kyseisen tykistökoulun käynyt, joten itselleni tällä historian osasella oli tavallista enemmän henkilökohtaista merkitystä. Ennen matkaa oli tullut luettua Juhani Vakkurin kirja aiheesta. Sota-

Ilmajoen hautuumaalla on kaikkien sankarivainajien nimet kivilaattoihin kaiverrettuina.

Kauhajoella on pitäjän jääkäreiden nimet kiveen hakattuina.

historiateemaan ja päivän sotatilanteeseen sopivasti nautimme illallisen ukrainalaisessa ravintolassa.

Seuraavana aamuna jatkoimme matkaa pitkin länsirannikkoa. Pedersören kirkko Pietarsaaressa täytyy mainita erikseen, sillä se on julkisuvultaan selkeä poikkeus suomalaisten kirkkojen joukossa. Ulkomuoto voisi kuvata temppelimäiseksi, vaikka kyseessä on pohjimmiltaan keskiaikainen kirkko, jota on muunneltu eri aikakausina. Matkalla kohti Vaasaa pysähdyimme Uusikaarlepyyssä, Munsalassa ja Oravaisissa. Suomen sodan taistelupaikkana Oravainen on ohittamaton sotahistorian harrastajalle. Kiitosta voi antaa maastoon sijoitetuille opasteille ja infopisteille. Ennen Vaasaan tuloa ajoimme kuitenkin Vöyrin sotakoulun muistomerkin kautta Raippaluotoon, jossa Sommarön vanha linnoitusalue tutkittiin. Raippaluodon sillan kupeessa nautittiin tällä kertaa lounas.

Vaasan merkitys jääkärihistoriassa ja vapaussodan valkoisten päämajakaupunkina lienee useimmille tuttu. Myös eri joukkoyksiköiden varuskuntakaupunkina sillä on pitkät perinteet. Asiaan liittyvät muistomerkit ja patsaat käytiin luonnollisesti läpi! Aiemmilla Vaasan vierailuilla Vanha Vaasa oli tullut sivuutettua, nyt tämä puute korjattiin ja kaupungin syntysijoihin liittyvät paikat käytiin katsastamassa. Mustasaaren kirkko ansaitsee myös arkkitehtuurillaan maininnan linnamaisella ulkoasullaan.

Lauantain yöpymispaikka oli suunniteltu Kristiinankaupunkiin ja sitä ennen ajoimme vielä Maalahden Korsnäsin, Närpiön ja Kaskisten kautta sinne. Närpiön lähellä sijaitsee myös operaatio Stella Polariksen muistomerkki, jonka tienoilta suomalaista tiedusteluhenkilöstöä ja -kalustoa kuljetettiin Ruotsiin.

Kirkkomaat Lapväärtissä, Siipyyssä, Merikarvialla ja Ahlaisissa osuivat

reitin varrelle. Ahlaisten kirkossa satuimme paikalle juuri jumalanpalveluksen jälkeen ja seurakunta vietti siellä syntymäpäiviään. Meidät kutsuttiin mukaan kakkukahveille ja samalla saimme hyvän kertomuksen paikkakunnan ja kirkon historiasta!

Reposaaren linnake tehtiin yksityisin varoin

Porin kupeessa olevassa Reposaaressa tutustuimme linnakepuistoon, jonka rakentamisen rahoitti 1935 kauppaneuvos Werner Hacklin. Tietävästi kyseessä on ainoa yksityisin varoin rakennettu rannikkopatteri. Patterin tarkoituksena oli suojata Porin satamaa ja kaupunkia ja sitä hallinnoi merisuojeluskunta aina v.1939 asti. Tuolloin puolustusvoimat otti sen hallintaansa ja laajensi sitä linnoitukseksi. Talvisodassa se pääsi myös ihan tositoimiin. Paikalla on hyvät opasteet

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

ja maastosta hieman syrjempää löytyy myös kaksi Canet tykkiä, joilla järjestettiin harjoitusammuntoja vielä 1980-luvun loppuun asti. Reposaaren kylä ja kirkkomaa ovat myös paikkoja, joita ei sovi ohittaa.

Porissa olisi ollut enemmänkin nähtävää mutta tällä kertaa kävimme läpi neuvostovankien hautausmaan ja keskustan sekä lentokentän muistomerkit sota-aikaan liittyen. Juseliuksen mausoleumi oli uusi kohde meille ja saimme erinomaisen opastuksen sen sisällä olevista Akseli Gallen-Kallelan ja hänen poikansa Jorman sekä Pekka Halosen teoksista, sekä surullisen tarinan ainoan tyttären menettämisestä tuhkarokkoon. Kerrassaan upea paikka!

Matkallemme varattu aika alkoi päättyä ja kotimatkaakin oli vielä edessä. Lopuksi poikkesimme vielä Ulvilan, Harjavallan, Kokemäen kirkkoilla. Lisäksi Pyhän Henrikin kappeli ja Pyhän Marian sakasti sekä paikka, jossa Kokemäen joen linna on sijainnut. Viimeiseksi kohteeksi jäi Huittisten kirkkomaa ja minulle ajankohtainen Risto Rytin patsas. Olin tuolloin lukemassa hänen elämäkertansa. Monen monituista paikkaa nähneenä totesimme reissun olleen antoisa mutta rankka. No, majureiden matkoilla ei ole ennenkään juuri löhöilty, joten miksi nytkään!

TEKSTI: Jyri Vilamo

KUVAT: Jyri Vilamo ja Jukka Rusila

Suomen Jääkärimuseo Kortesjärvellä sisältyi itsestäänselvyytenä majurien matkaohjelmaan.

Vöyrin sotakoululle on muurattu varsin vaikuttava muistomerkki.

Mihin Aarne Sihvo unohtui?

Parole-lehden numerossa 2/2024 julkaistu Vesa Valtosen kirjoittama artikkeli antaa aihetta täsmennyksiin ja jääkäritietämyksen syventämiseen.

Vesa Valtonen kirjoittaa artikkelinsa *Jääkäreiden Saksassa saama koulutus oli sodanaikaiseksi poikkeuksellisen perusteellinen* alaotsikon *Puolustusvoimia rakennettiin vahvasti jääkärivoimin* alla, että vuonna 1924 toimintansa aloittanut Sotakorkeakoulu oli jääkäreiden johdossa. Sotakorkeakoulun tavoitteet ja opetus suunnitelman laati vuonna 1921 Ranskan sotakorkeakoulusta valmistunut majuri Armas-Eino Martola. Ensimmäisenä johtajana oli Venäjällä koulutuksensa saanut tykistöspesialisti eversti Vilho Petter Nenonen. Seuraavat johtajat olivat sotavuosiin asti jääkäreitä. – Näin siis Valtonen.

Asiat menivät kuitenkin niin, että vuosia kestäneen valmistelun jälkeen Tasavallan presidentti K.J. Ståhlberg antoi lokakuussa 1924 asetuksen, jolla sotakorkeakoulun toiminta käynnistettiin. Samalla Tasavallan presidentti määräsi sotakorkeakoulun ensimmäiseksi johtajaksi eversti Aarne Sihvon. – Jääkäri siis!

Koska Aarne Sihvo oli samaan aikaan itse opiskelemassa Italiassa, Torinon yleisesikunta-akatemiassa (*Scuola di Guerra*), määräsi Tasavallan presidentti hänen sijaisekseen kenraalimajuri (ylennetty 16.5.1923) Vilho Petter Nenosen. Hän oli varsinaisesti tykistön tarkastaja, mutta oli elokuussa 1924 määrätty hoitamaan oman työnsä ohella väliaikaisesti sotaväen päällikön tehtäviä. Nyt hänet

määrättiin hoitamaan myös sotakorkeakoulun johtajan tehtäviä muiden töidensä lisäksi. Nenonen siis hoiti kolmea tärkeää virkaa yhtä aikaa. Lokakuussa määrättiin myös sotakorkeakoulun ensimmäiseksi opettajaksi ja johtajan apulaiseksi ye-majuri Martola – jääkäri hänkin – joka oli jo pitkään ollut aktiivisesti mukana sotakorkeakoulun suunnittelussa ja valmisteluissa.

Sihvo oli joutunut vaikean valinnan eteen, kun elokuussa 1924 puolustusministeri Lauri Malmberg – jääkäri hänkin – oli lähettänyt Sihvolle Italiaan viestin tulla perustamaan ja johtamaan omaa sotakorkeakoulua. Koska Sihvo halusi käydä oman koulunsa loppuun, niin kompromissiratkaisuna Sihvo suostui sotakorkeakoulun johtajaksi ja lähtisi syyskuuksi 1924 Suomeen, mutta palaisi sitten takaisin Torinoon päättämään opintonsa. Tietäen tulewansa sotakorkeakoulun johtajaksi Aarne Sihvo oli komennettu elo-syyskuussa 1924 noin kolmeksi viikoksi Helsinkiin valmistelemaan koulun perustamista. Hänen apulaisekseen määrättiin majuri Heikki Nurmio – jääkäri hänkin – sotaväen päällikön esikunnasta. Heidän haasteellinen tehtävänsä oli opetuksen käytännön suunnittelun ohella löytää uudelle opinahjolle sopivat tilat. Sihvon aloitteesta sotakorkeakoulu sijoitettiin Helsinkiin Uudenmaan kasarmien rakennukseen Liisankadulle.

Sotakorkeakoulu aloitti toimintansa marraskuun 3. päivänä 1924, jolloin pidettiin koulun juhlalliset avajaiset. Paikalla oli Tasavallan presidentti K.J. Ståhlberg. Kenraalimajuri Nenonen piti juhlapuheen ja hallituksen onnittelet esitti pääministeri Lauri Ingman. Majuri Martola luki

Aarne Sihvon opiskelijakortti Italian yleisesikunta-akatemiassa (*Scuola di Guerra*). Aarne Sihvon kotiarkisto. Aarne Krogeruksen kokoelma.

koulun vakinaisen johtajan, eversti Sihvon avajaisiin Torinosta lähettämän puheen.

Sihvo tutustui Italiassa opintojensa ohessa sikäläisiin sotilasoppilaitoksiin voidakseen myöhemmin soveltaa sopivia järjestelyjä ja ohjelmia omaan sotakorkeakouluun. Samalla hän loi laajan henkilösuhdeverkoston eri oppilaitosten opetushenkilöstöihin kuin myös eri maista tulleisiin opiskelijatovereihinsa. Näitä henkilösuhteita hän hyödynsi laajasti myöhemmin. Oman koulun toiminnasta Sihvo sai yksityiskohtaisia tietoja Martolalta. Yleisesikuntatutkintonsa suoritettuaan Sihvo palasi Suomeen kesäkuun 1925 lopussa ja ryhtyi toimeensa sotakorkeakoulun johtajana. Hänen aikanaan sotakorkeakoulun toiminta alkoi vakiintua.

TEKSTI: Aarne Krogerus

Jääkäripataljoona 27:n Keski-Suomen Perinneyhdistyksen syyskokous

Tiistaina 15.10.2024 klo 18.00 alkaen

Paikka: Palokan ABC:n kokoushuoneessa osoitteessa Palokanorsi 10, Jyväskylä

Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat.

Yhdistyksen hallitus

Kirjeitä toimitukselle

Lisiä Koskimies-kertomukseen

Parolessa 2/2024 Pekka Särkiö kuvaa kiinnostavasti eräiden Koskimiesten vaiheita punaisessa Helsingissä, jääkärieliikkeen ja Suomen sodissa. Särkiön äidinäiti oli Aulikki Koskimies ja hänen pikkuserkkunsa puolestaan jääkärieversti Eino Koskimies. Haluaisin lisätä pari tarkentavaa huomiota.

Jutussa mainittu Kaarlo Bergroth on sama kuin kirjoitukseni 4/2023 päähenkilö, isoisäni Kaarlo J. Kalliala. Veljekset Lauri, Erkki ja Kaarlo olivat suomentaneet nimensä jo vuonna 1906 niin kuin noin 30.000 muutakin. Sisaret Naimi (Lampola), Helmi (Erva-maa) ja Ilta (Koskimies) – Pekka Särkiön mummun äiti – olivat sitä vastoin

ehtineet avioitua Bergrotheina. Myös Iltaan ja Helmiin nimenmuutosaalto silti vaikutti. Ilta oli muutaman vuoden Forsman ja Helmi aivan lyhyen aikaa Ervast.

Suvantolan talon kahakka Ullanlinnassa, jota Särkiö valottaa sen jalkoihin jääneiden siviilien näkökulmasta, oli Helsingin valkokaartin kannalta yksi merkittävimmistä. Rakennukseen olivat nimittäin tuona pääkaupungin valtauspäivänä 12.4.1918 kokoontuneet I pataljoonan komppanianpäälliköt hyökkäyskäsikä odottamaan. Valkokaartille jäi päivän tapahtumissa kuitenkin vain avustava rooli Saksan Itämeren divisioonan rinnalla.

Särkiö kertoo Kaarlo Koskimiehen olleen Suvantolassa sukulaistensa turvissa. Osan aikaa näinkin on voinut tapahtua, mutta aivan varmasti tämä itsenäisyyslehti Uuden Päivän (ei siis Uuden Ajan) päätoimittaja piileskeli aivan lähellä asuvien isovanhempien luona. Laivanvarustajankatu 10 olikin mielenkiintoinen osoite, niin kuin isoisäni muisteluksesta käy ilmi: "Kun yläpuolellamme asui punaisen hallituksen jäsen, pahamaineinen Otto Ville Kuusinen, joka usein tuli autolla myöhään illalla kotiin, hänen autonsa pörinä pani meidät aina jännitykseen. Olisi voinut olla kysymys holhottim-me [Koskimies] hakemisesta."

Kaarlo Kalliala

Tunnistuskuva

Kansliaan on tullut tunnustuspyyntö, jossa halutaan selvittää, kuka on eversti Siilasvuon kanssa kuvassa, joka on otettu talvisodan Suomalaisen taisteluiden aikana. Yksi epävarma arvaus on, että hän on Siilasvuon esikuntapäällikkö Alpo Marttinen. Jos tunnet, kuka upseeri on, kerro se Parolen lukijoille lähettämällä viestin jukkakuuti@gmail.com

Vesa Valtonen kirjoittaa kolumnissaan (Parole 2/2024) lukeneensa Saara Rampasen kirjaa, jossa kerrotaan sekakuoron ohjelmistossa olleen "pataljoonan virsi". Valtonen kertoo, ettei hän ole löytänyt virttä valaisevaa tietoa. Myöskään Puolustusvoimien ylikapellimestari ei osannut auttaa asiassa.

Tutkin Aarne Sihvon ja omia arkistojani ja sattumoisin käteeni osui Parole nro 2/1961. Siinä on artikkeli, jossa käsitellään Jääkärien Kenttävirsikirjaa ja sen syntyä. Artikkelin mukaan Kenttävirsikirjaan ilmestyi (?) vuonna 1917 lisälehtinen, jossa oli "Niederländisches Dankgebet" eli suomennettuna ja meille sovellettuna nimeltään "Suomalaisen Jääkäripataljoonan rukous". Libaussa järjestettiin 17.4.1917 laulun suomenoskilpailu, jonka voitti Gruppenführer Thompe eli W.E. Tuompo (myöhemmin kenr.luutn.) - Kirjoituksen on Paroleen laatinut Hannes Anttila, yksi JP27:n teologeista (toim. huomautus Parolen päätoimittajista).

Tuo Rampasen mainitsema pataljoonan virsi on sama kuin tuo pataljoonan rukous. Asia käy ilmi Suomen Jääkärit II kirjan sivulta 647.

Aarne Krogerus

Jääkäripataljoonan rukous
Me etehen astumme elämän herran
Hän auttavi ankarin tuomion tein!
Hän hyvyyden antaa
Ain voittohon kantaa.
Hän kiitetty siis olkoon; meit`unhoita ei.
Hän tahtoi, hän mahtoi, ett`oikeus voittaa,
Ja meitä siis seurasi taisteluhun.
Ja alkunsa koittoon Sai taistelun voittoon.
Sä, Herra, Sä kun johdit, siis kunnia Sun!
Sä valtias taivaan! Sä taistelun Herra!
Sua pyydämme pysymään luonamme ain!
Sun kanssasi ettei
Vain kaatuisi kahlein.
Sä kiitetty, meit`auttaos vapauttain

Virren sanat taulussa

Vesa Valtonen. Kiitos mielenkiintoisista kirjoituksistasi viime Parolessa.

Tartuin tuohon juttuun Jääkärien rukouksesta. Meillä nimittäin on seinällä ja ennen meitä isoisäni, jääkäri B. Heinrichsin seinällä riippunut pieni taulu, jossa tuo rukous/virsi on kirjoitettu. En vain ole tiennyt virren taustaa.

Taulu tehty ilmeisesti vuonna 1921.

Googlasin vähän vanhoja digitoituja sanomalehtiä ja niistä selviää seuraavaa: Etelä-Suomen Sanomissa 27.2.1937 (sivu 4) T Nurminen muistelee jääkäri-aikojaan. Tässä on kaikki kolme säkeistöä sekä maininta, että

virsi on käännetty saksalaisesta virrestä "Wir treten zum beten".

Uusimaa 28.6.1918. Tässä maininta, että virsi laulettiin suomeksi ensi kerran Libaun Pyhän Annan kirkossa juhannusaattona 1917. Lisäksi että käännöksen teki W.E. Tuompo.

Ja youtubestahan löytyy tämä "Wir treten zum beten" myös laulettuna. Eli oletamme kai, että tämä oli juuri se sävel, jolla virsi kaikui Trinitatis-kirkossa myös 13.2.1918.

Minulle oli hauska selvittää asiaa.

Mariana Mattila

Läpileikkaus suomalaisen maanpuolustustahtoon

Tyhjän päältä toimintaan Vapaaehtoisen maanpuolustus- koulutuksen historia ja tulevaisuus

Harri Kainulainen ja Pertti
Ruotsalainen (toim).

495 sivua, Otavan Kirjapaino Oy
2023

Suomalaisen maanpuolustustyön organisoituminen ei ole koskaan ollut itsestäänselvyys. Aina on ollut esteitä - henkisiä tai lainsäädännöllisiä. Aina on tarvittu se rohkeiden edelläkävijöiden joukko, joka on näyttänyt suuntaa muille. Perässä on sitten seurannut, välillä epäröivin askelin, muu joukko, joka ajan kanssa on rakentanut vakaan ja toimivan järjestelmän.

Käsissäni on kirja, joka käsittelee vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen historiaa ja tulevaisuutta. Kirjan alkusivuilla todetaan selvin sanoin, tuo edellä kuvattu:

*”Ei oikeutta maassa saa,
Ken itse sit’ ei hanki”.*

Tyhjän päältä toimintaan on hyvä ja erittäin kiinnostava kirja. Melkoinen jättiläinen, tietomielessäkin.

Kirja lähtee liikkeelle 1900-luvun alusta ja kattaa erillisinä artikkeleina koko taipaleen tähän päivään. Vahvaa historiallista taustaa vasten peilataan MPK:n 30-vuotista taivalta.

Kirjan kirjoittajaksi on saatu maan parhaat voimat. Lyhyet artikkelit käsittelevät aihepiiriä iskevästi, voisi sanoa, että kaikilta mahdollisista näkökulmista.

Kirjassa tulee hyvin valotettua kriisien antama sykäys maanpuolustuskoulutukseen alkaen Vapausotaa edeltävästä ajasta. Kirja käsittelee laajasti myös sotilaskoulutukseen suoranaisesti liittymättömiä aiheita: naisten aktivoitumista, Partioliikkeen ja koululaitoksen osuttua isänmaallisina kasvattajina, Suojeluskuntien soittotoimintaa kansallishengen vahvistajana, urheilun ja liikunnan merkitystä, ym.

Varsinaiset sotilaallista koulutusta ja aselajitietoutta antavien organisaatioiden osuus tulee hyvin esiin aikoina, jolloin koulutusta sai antaa tai silloin kun se oli kiellettyä.

Varsinainen aihe - MPK - saa kirjassa monipuolisen läpileikkauksen syntyvaiheesta nykytoimintaan. Monet ovat vuosien aikana haikailleet Suojeluskuntien perään, mutta MPK on täyttänyt vahvasti sen tyhjiön. On ollut viisas päätös lähteä puhtaalta pöydältä ilman Suojeluskuntien mukanaan tuomaa poliittista rasiitetta. MPK:n kurssien jatkuvasti kasvava suosio on tästäkin hyvä signaali, koulutuksiin

kirjataan nykyään 50 000 osallistumiskertaa. Ukrainaan sodan jälkeen kursseille ilmoittautuneiden määrät ovat jopa viisinkertaistuneet.

Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus tukee suoraan Puolustusvoimia. Se on onnistuneesti täyttämässä tärkeää tehtävää koko maan puolustamisessa. Sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen keskeinen kohde on paikallisjoukot. Ukrainan sodan alkukin osoitti niiden merkityksen maanpuolustuksessa.

Tyhjän päältä toimintaan on loistava tietokirja. Juhlakirjan luvut koostuvat kunkin luvun aihepiiriä käsittelevän yleiskirjoituksesta ja sitä syventävistä artikkeleista. Ensimmäinen ja toinen luku käsittelevät vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ennen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen, MPK ry:n perustamista. Kolmas luku keskittyy yhdistyksen perustamiseen ja toiminnan käynnistymiseen. Neljäs luku kuvaa asiaa yhteiskunnallisena ilmiönä ja viimeinen luku katsoo jo tulevaisuuteen.

Summa summarum: loistava ja hyvin toimitettu kirja.

Suppeista artikkeleista kirja antaa hyvän ja selkeän kuvan vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen merkityksestä.

Aika voisi nyt olla jo kypsä myös siihen, että kerrottaisiin, miten vapaaehtoista sotilaskoulutusta annettiin aikana, jolloin se oli kielletty.

J-V Kaarnakari

Juutalaisälykkö Pohjan perillä

Kulkija

Anna Kortelainen

389 sivua, Tammi 2023

Anna Kortelainen kuvaa romaanissaan, oikean henkilön, saksanjuutalaisen filosofin Walter Benjaminin

matkaa Pohjois-Norjaan ja Suomen Lappiin kesällä 1930. Koko Suomen osuudesta Benjamin kirjoitti vain lyhyen esseen, mutta sen ja Benjaminin Suomessa tapaamien Jenny ja Samuli Paulaharjun kansanperinteenkeruupäiväkirjojen pohjalta Kortelainen on kirjoittanut tarinan siitä, mitä olisi voinut tapahtua.

Tästä syntyykin teoksen mielenkiintoisin vastakkaisasettelu. Benjamin oli Neuvostoliitossakin vieraillut sosialisti ja Paulaharjut, varsinkin saksalaismielinen Jenny Paulaharju tunsivat viehtymystä lapuanliikkeen suoraan toimintaan kommunismin kitkemiseksi Suomessa. Hän tuo tämän esille saksalaiselle keskustelukumppanilleen ja antaa kuvan lapuanliikkeen pian koittavasta valtaannoususta. Benjamin oli tottunut kotimaassaan välttelemään

ruskeapaitoja. Asetelma on mielenkiintoinen, koska tiedämme, mitä tulisi tapahtumaan piakkoin. Tuossa vaiheessa oli kuitenkin kommunistien toiminnan kieltä astumassa voimaan Suomessa. Saksassa taas natsien kannatus oli ollut vuoden 1928 vaaleissa ollut vain 2,6% ja seuraavissa, syyskuun 1930 vaaleissa se tulisi olemaan hieman yli 18%.

Vaellettuana vielä muutaman päivän Helsingissä, Benjamin oli helpottunut päästessään lopulta Suomesta lähtevään laivaan. Oliko syynä fasismin/natsismin pelko vai hänen tapaamansa ihmiset, joiden mielipiteet hän koki vastenmielisiksi.

Pasi Pulju

Kansanperinne joka ei katoa: kertomukset johtamisesta

Minä alainen, sinä pomo

Tapio Aaltonen, Pauli Juuti

238 sivua, Väyläkirjat 2024

Teologin ja johtamistaidon professorin yhteinen kirja turvaa tarinansa nimettömiksi jääviin todistajalauseuntoihin. Heidän kirjansa perustuu

tausta-aineistoon, jonka Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on kerännyt projektin ”Hyvä vai paha pomo” -nimellä. Hanke tuotti 82 kertomusta, yhteensä 308 sivua. Aaltonen ja Juuti olivat ideoimassa keruuta. Jatkohaastatteluihin valikoitui 8 esihenkilöä ja 8 luottamushenkilöä.

Asiaa ei näytä parantaneen lainkaan se, että pomosta - esimiehestä - on tullut esihenkilö. Tämä johtamistarinoiden analyysi ei korosta sukupuolten välisiä skismoja. Nyt kysymys on hierarkiatasojen välisistä jännitteistä, alaisten ja vallankäyttäjien ristiriidoista. Tutkijain turva on viileys, kuumienkin asetelmien kuvaus nojaa kertomusten luottamuksellisuuteen. No names.

Johtamiseen liittyvien ongelmien saama huomio julkisuudessa on herättänyt halun kritisoida valtaa

– syystä, osin. Hyvän yhteisen edun tavoittelusta on tullut myös osa oman itsensä esilletuontia – liian usein nimettömyyden suojassa: ”haluan hyvityksen”. Merkittävien yhteisöjen sisällä tapahtuvat konfliktit korostavat hierarkioiden rapautumista ja median halua julkaista myyviä sensaatioita. Vailla omaatuntoa operoivat narsistit saattavat hyväksikäyttää harrasta pyrkimystämme parempaan. Aaltonen ja Juuti kuvailevat, eivät moralisoi, mutta korostavat, mikä tulisi tiedostaa: hyvä käytös ei maksa mitään, niin sodassa kuin rauhassa.

Markku Jokipii

Sotavankeus oli vaiettu asia

Isäni vaiettu sotavankeus

Petri Saraste

236 sivua, Otava 2024

Jälkeläiset saivat tietää isänsä Kauko Sarasteen vaiheet sotavankina vasta tämän kuoltua. Isä oli jättänyt pojille näiden tietämättä seikkaperäisen

kertomuksen sotavankeusajaltaan kesäkuulta 1944 saman vuoden joulukuun. Rintamakokemuksistaan suomen kielten lehtorina toiminut Saraste ei juurikaan kertonut eikä sotavankeudesta varsinkaan.

Saraste jäi vangiksi kesäkuun puolimaissa Karjalankannaksella hajalle lyödyn joukkonsa mukana. Puolen vuoden sotavankeudesta palannut parikymppinen, monella tapaa vankeudessa sairastunut nuorimies painoi enää 38 kiloa. Moni aseveli jäi matkalle, mutta Kauko jaksoi pinnistellä koti-Suomeen lähtevään kuljetukseen.

Kauko Sarasteen kertomus vankeusajaltaan sisältyy kirjaan sellaisenaan ja kattaa nelisenkymmentä sivua. Tärkeänä teemana kirjassa on yhteiskunnan suhtautuminen sotavankeihin sekä sotavankien paluu siviilielämään kuten työhön, opiskeluun ja perhe-

elämään. Monella sotavankeuden kokeneella elämä oli painia traumojen, itsesyytösten ja häpeän kanssa. Sotavankien kuntoutusta aloiteltiin vasta 1980-luvun puolimaissa – todellakin vasta silloin.

Teos rönsyilee hieman kertoessaan myös Kaukon veljien vaiheita sotavuosina ja muuta sukuhistoriaa, mutta varsinainen pääaihe tulee toki hyvin käsitellyksi. Sellainenkin tieto sivuilta löytyy, että Neuvostoliitto kehtasi vielä laskuttaakin Suomea sotavankien ylöspidosta, ja laskun maksuun Suomi nöyrästi suostui – vaihtoehtoja ei vaaran vuosina tainnut olla.

Seppo Simola

Julkaistu aiemmin Panssari-lehdessä

Hevoset sodan ja rauhan töissä

Sotilashevoset itsenäisyytemme aikana

Pekka Käyhkö

205 sivua, Ketterät kirjat Oy 2024

Hevosten poistumisesta Puolustusvoimien riveistä tulee tänä vuonna kuluneeksi 30 vuotta. Tuore kirja ve-

tää yhteen hevosten palvelushistorian itsenäisyyden ajalla niin sodan kuin rauhan töissä. Puolustusvoimien hevosilla saavutetut urheilumenestyksetkin olympialaisia myöden kirjassa selostetaan.

Kirja kattaa hevosten käytön koko skaalan rintaman tuhdeista vetojuhdista aina sorjaraajaisiin kilpahevosiiin. Teemoina ovat myös sotaväen vähittäinen siirtyminen moottorivetoon sotien jälkeen sekä miesten ja hevosten yhteinen ponnistelu isänmaan asialla. Vetohevosia ostettiin vielä 1970-luvullakin, jolloin Puolustusvoimien yliläinlääkäri, silloinen eläinlääkintäeversti Matti Waris toi esiin hevosten oleellisia etuja konevoimaan verrattuna.

Kirjan myötä tulevat myös hevosiiin ja niiden varusteisiin liittyvät termit tutuiksi samoin kuin hevosten ja

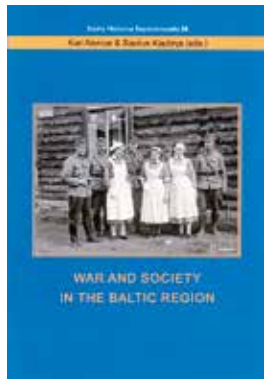
hevosmiesten koulutuksen vaiheet. Työllistihän hevosten käyttö ja hoito huomattavan määrän sotilaita ajalla, jolloin jalkaväkirykmentin hevosten määrävahvuus saattoi olla lähes 500 yksilöä. Kenttätukikunta oli varsinainen hevosten suurkuluttaja – kussakin tukikivallakossa oli jopa kahdeksan hevosta, ja runsaasti vetovoimaa tarvittiin myös ampumatarvikkeille, rehulle ja muonalle.

Teoksessa nostetaan esiin sekä keskeisiä henkilöitä että hevosia, ja hakemisto kattaa molemmat. Erittäin runsas kuvitus havainnollistaa hevosaihetta myös moottoriajan lukijoille. Kaikkinensa kirja on ansiokas ja tarpeellinen kooste aiheestaan.

Seppo Simola

Julkaistu aiemmin Panssari-lehdessä

Suomi ja Liettua

War and Society in the Baltic region

Studia Historica
Septentrionalia 88

Kali Alenius & Saulius Kaubrys.
(toim.)

193 sivua, PSHY 2023

Tähän Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen julkaisemaan englanninkieliseen artikkelikokoelmaan on koottu lokakuussa 2022 pidetyn historiakonferenssin esitelmät. Teemana oli sota ja yhteiskunta Itämeren alueella. Konferenssissa keskityttiin sodan vaikutusta yhteiskunnan Suomen ja Liettuan historian valossa. Tämä yhteys on jäänyt vähemmälle huomiolle Suomen ja muun Baltian (Viron ja Latvian) laajemman yhteistyön ollessa enemmän sillä.

Suomen ja Liettuan tilanne oli keskenään hyvin samankaltainen sotien välisenä aikana, mutta toisen maailmansodan jälkeen tilanne muuttui Suomen ja koko Baltian osalta. Nyt 2000-luvulla tiet ovat taas yhtyneet. Suomi ja Baltia muodostavat osaltaan EU:n ja NATO:n itäisen etuvartion.

Sotien välistä aikaa käsittelevät artikkelit kuvaavat Suomen ja Liettu-

an samankaltaista tilannetta suuren naapurin uhan alla ja diplomaattista yhteistyötä. Ongelmat olivat yhteisiä: halu saada tunnustusta jo olemassa olevilta valtioilta, idästä ohjattu kommunistinen toiminta ja sodan pelko.

Sotaa ja sen jälkeistä aikaa käsittelevät artikkelit kuvaavat osaltaan aikanaan vaiettuja traumoja, jotka puhuttavat vielä nykypäivänäkin. Näitä ovat mm. Yhdysvaltojen poliittinen sodankäynti kylmän sodan ajan Liettuassa, inkeriläisten naisten asema lähinnä saksalaisten, mutta myös suomalaisten vallan alaisena sekä Neuvostoliiton partisaanihyökkäykset Suomessa.

Kokonaisuus on melko monipuolinen kokoelma kahden pienen valtion tilanteesta ja ongelmista suuren naapurin vieressä.

Pasi Pulju

Tarina Suomen selviytymisestä suurista sodista

Sotilashevoset itsenäisyytemme aikana

Pekka Visuri, Pasi Kesseli,
Carl-Fredrik Geust

544 sivua, Docendo 2024

Veteraanisukupolven poistuessa joukostamme kokemus sodista ja ehkä myös kiinnostus tuota jättiponnistusta kohtaan on vähenemässä. Sen vuoksi tällainen kokonaiskuva Suomen sotahistoriasta on paikallaan. Kolmen tunnetun tutkijan teos selvittää talvisodan, jatkosodan ja Lapin sodan taustoja, poliittisia päätöksiä ja taisteluiden kulkua.

Kirjaa on tarkoitus seurata nykypolvelle tärkeä multimediallinen opetuspaketti, jota hoitaa sodan ja rauhan keskus Muisti.

Suomen sodat 1939-1945 eivät olleet taistelua vain Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Kirjoittajat istuttavat Suomen taistelun osaksi maailmanlaajuista kamppailua, jossa kuoli yli 60 miljoonaa ihmistä. Suomalaisiakin menehtyi lähes 100 000, mutta tappi-

oiden rakenne oli toisenlainen kuin muissa sotaa käyneissä maissa. Noista 100 000 kuolleesta vain runsas 1000 oli siviilejä. Osa sotiemme torjuntavoittoa oli, että siviilit eivät missään vaiheessa jääneet taistelun keskelle. Yhtä vähillä siviilitappioilla ei selvinnyt yksikään muu sodassa mukana ollut kansakunta.

Sotien 1939-1945 tarinan punaisena lankana voi pitää selviytymistä, minkä sanan kirjoittajat ovat nostaneetkin teoksen nimeen. Se sopii hyvin presidentti Mauno Koiviston tunnettuun lausumaan. Kun hän esitteli kirjaansa ”Venäjän idea”, häneltä kysyttiin, mikä on Suomen idea? Selviytyminen, oli presidentin viisas vastaus

Jukka Knuuti

Ilmavoimien alkuaikoina pelattiin pienillä

Lentoon!

Historiallinen romaani Suomen ilmavoimien alkuaajoista

Timo Partanen

208 sivua, Ketterät kirjat 2024

Kirja on ilmailuentusiastin käsialaa. Siinä on historiaa Suomen ilmailuvoimien, kuten ilmavoimia silloin kutsuttiin, aamusta, valokuvia niin lentokoneista kuin Sortavalastakin, minne rakennettavan lentoaseman alkuajoista tarina kertoo.

Teksti koostuu historiallisista faktoista, joita kirjoittaja täydentää fiktivisillä keskusteluilla ja tapahtumilla. Tuloksena syntynyt tarina kertoo siitä, kuinka olemattomilla resursseilla toimittiin ja kuinka rikkiäinen Suomen poliittinen ympäristö oli vapaussodan jälkeen ja 1920-luvun alussa oli.

Joskus ei voitu lentää, kun ei ollut yhtään lentokelpoista konetta tai puuttui lentämiseen tarvittava bensiini.

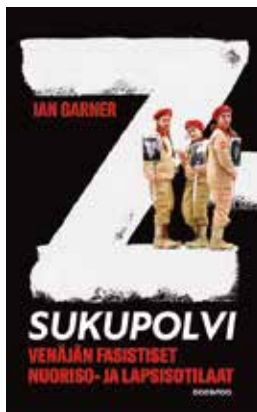
Aloittelevat ilmavoimat yrittivät tukea olemattomin tuloksin suomalaisten onnetonta Aunuksen retkeä 1920-luvun alussa. Tehtiin muutamia hajanaisia tiedustelulentoja jopa Pietariin.

Tuohon aikaan Murmanskissa ja Arkangelissa oli brittiläisiä joukkoja, joihin pidettiin yhteyttä ja hoidettiin heidän postinkulkuaan.

Romaani on ehkä kunnianhimoinen nimitys tälle hybridille. Mutta tuskin Partanen on tekstiään kaunokirjallisuusfriikeille suunnannut, vaan minun kaltaiselle ilmailuentusiasteille, joille *Lentoon!* on kiinnostava lukuelämys.

Jukka Knuuti

Venäjällä kasvaa fasistinen nuorisosukupolvi

Z-sukupolvi

Venäjän fasistiset nuoriso- ja lapsijärjestöt

Ian Garner

333 sivua, Docendo 2024

Venäjällä Z-sukupolvi ei ole kuten meillä, 1997-2012 syntyneet, kuten meillä. Z-sukupolvi on Ukrainan hyökkäyssodan hengessä kasvatettua nuorisoa. on kasvatettu fasistinen sukupolvi, joka on väkivaltaisempi ja aatteellisempi kuin maassa on koskaan ennen nähty. Gardner näyttää sanaa nuorisofasismi.

Venäjä otti Ukrainan sodassa Z-kirjaimen voiton merkikseen, joka maalattiin ajoneuvoihin. Samoin se näkyy suurissa kaupungeissa keisarikillisen Venäjän kunniamerkin, Yrjön rististä lainatussa hahmossa mustan ja vaalean ruskean raidallisena.

Kirjan kannen kolme nuorta Junarmian, lapsille ja nuorille perustetun aseellisen koulutusryhmän jäseniä. He marssivat omana osastonaan khakin

värisissä univormuissaan Voiton päivänä paraatissa Moskovan Punaisella torilla osana Voiton päivän paraattia. Neuvosto- ja venäläislapsille on pitkään annettu erilaista sotilaallista koulutusta kouluissa ja kouluajan ulkopuolisissa kerheoissa.

Kun Putin jonain päivänä poistuu tavalla tai toisella vallasta, Venäjän kehitys ei käänny kulkemaan demokratian suuntaan. Gardner kirjoittaa nimittäin, että Venäjällä kasvaa fasistinen sukupolvi, joka väkivaltaisempi ja aatteellisempi kuin maassa on koskaan nähty.

Synkkä ennustus, mutta juuri sen takia Z-sukupolvi kannattaa lukea.

Jukka Knuuti

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	2,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	2,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Suomen jääkärit kortti 2-os. + kuori	2,00	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden	
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi,	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	saksa, englanti ja latvia)	
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriiliike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Suomen Jääkärit	1,00	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Suomen Jääkärien elämäkerrasto,	
Wasserturm	0,20	I täydennysosa 1957	5,00
Adressit		Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Ilman tekstiä	10,00	Vain jäsenille	
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Laajempi tekstaus	13,00		
Muut tuotteet		Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Markku Aherto: Jääkäreitä ja latutarhoja.		Jääkäripienoismerkki	100,00
Lappilaiset jääkäriiliikkeessä 1914-1918 ja		Jääkärihautamerkki	80,00
jääkäriperinteen vaaliminen Lapissa	20,00		
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	27,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI • Puh. 050 377 8845 (myös tekstiviestit) • sposti: kanslia@jp27.fi
Toimitamme tuotteet kerran viikossa. Hintoihin lisätään postikulut.

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti, 040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa: maalisk., kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numerin i året, 20 €/ärg

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagnäs Peter

Asiamies – Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Berg, Marjatta

Elomaa, Juhani

Heiskanen, Kari

Häyry, Tomas

Jordan, Kari

Kesseli, Pasi

Kivinen, Timo

Pennanen, Jukka

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Valtonen Vesa

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Jäsenet – Medlemmar

Ahokas Kari

Hakola Terhi

Latvala Raimo

Miettinen Helena

Porvali Martti

Sillanpää Pekka

KANSLIA: tiistai ja torstai 9.00–15.00, muutoin sopimuksen mukaan. Va toiminnanjohtajan Pertti Ruotsalaisen tavoittaa kanslian numerosta 050 377 8845 ja sähköpostitse kanslia@jp27.fi

Kansliet: tisdag och torsdag 9–15, andra tider enligt överenskommelse. Tf verksamhetsledare Pertti Ruotsalainen är anträffbar på kansliet på nummer 050 377 8845 och per epost kanslia@jp27.fi

JP27:n perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa suuntasi perinteisen kevätretkensä Uttiin, mikä on puolustusvoimien laskuvarjotoiminnan Mekka. Mukana matkalla oli todellinen asiantuntija, perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja kenraali Sami Sihvo. Hän oli Utissa aloittamassa laskuvarjohyppytoimintaa 1960, jolloin järjestettiin ensimmäinen kantahenkilökunnan hyppykurssi. Ranskassa laskuvarjotoimintaan perehtyneellä Sihvolla takanaan noin 320 hyppyä. Onnistuneella kevätretkellä oli mukana kolmisenkymmentä jääkäriperinteen vaalija. Utin jälkeen perehdyttiin perusteellisesti entisen Pernajan kunnan alueella sijaitsevan Malmgårdin kartanon menneisyyteen ja nykyisyyteen.

